

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ІННІ неперервної освіти і туризму

**Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
і консалтингу**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСУЛЬТАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Методичні рекомендації

**для самостійного вивчення дисципліни для здобувачів другого
(магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент»,
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»,
освітньої програми «Дорадництво»**

Київ - 2020

УДК 332.14:502(477)

Викладено методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни «Організація інформаційно-консультаційної програм» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент», галузі знань 07 «Управління та адміністрування», освітньої програми «Дорадництво».

Рекомендовано вченою радою Навчально-наукового інституту неперервної освіти і туризму Національного університету біоресурсів і природокористування України, протокол № 1 від 16 вересня 2020 року.

Укладач: доктор екон. наук, професор Кальна-Дубінюк Т.П.

Рецензенти: доктор екон. наук, професор Витвицька О.Д.,
канд. екон. наук, доцент Мосіюк І.П.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні рекомендації
для самостійного вивчення дисципліни

«Організація інформаційно-консультаційної діяльності»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 073 «Менеджмент»,
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»,
освітньої програми «Дорадництво».

Укладач: д. екон. наук, професор Кальна-Дубінюк Тетяна Прокопівна

Зав. видавничим центром НУБіП України

Редактор

Підписано до друку

Ум. друк. арк.

Наклад 50 пр.

Формат 60x84 1/16

Обл.-вид. арк. 0,58

Зам. №

Видавничий центр НУБіП України

03041, Київ, вул.. Героїв Оборони, 15

© Кальна-Дубінюк Т.П., 2020
©НУБіП України, 2020

ЗМІСТ

Вступ	3
Опис навчальної дисципліни	6
Програма та структура навчальної дисципліни	7
Теоретичний курс навчальної дисципліни	8
Практичний курс навчальної дисципліни	13
Контрольні питання, тестові завдання	14
Методи навчання та форми контролю	21
Список рекомендованої літератури	23
Термінологічний словник з дорадництва	26

ВСТУП

Мета дисципліни полягає в тому, щоб сформувати у майбутніх фахівців комплекс знань про організацію управління консультаційними і дорадчими службами, а також організацію консультаційної діяльності управлінців, менеджерів агросервісного обслуговування, наукових та науково-освітніх працівників аграрного сектора економіки України. Завданнями навчальної дисципліни є: ознайомлення з організацією і тенденцією розвитку інформаційно-консультаційних служб (ІКС) в країнах світу, вивчення комунікаційного процесу роботи ІКС, принципів формування їх кадрового забезпечення, ознайомлення з найбільш дієвими методами організації консультаційного процесу та розповсюдження інформації, механізмом зворотного зв'язку та фінансування, оцінки ефективності консультування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти компетентностями:

загальними:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати моральні цінності демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння технік управління людськими ресурсами підприємств;
- розуміння та власне осмислення основних світоглядних концепцій і принципів у навчанні і професійній діяльності;
- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;
- соціальна відповідальність та екологічність мислення;
- здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел;
- здатність зосереджуватись на якості та результаті при виконанні завдань;
- здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми;
- навички міжособистісної взаємодії, уміння працювати автономно та в команді;
- здатність планувати час та управляти ним;
- формувати оптимальний творчий потенціал, найвищу продуктивність праці;
- прагнення до самовдосконалення, досягнення найвищої професійної майстерності.
-

фаховими:

- здатність управляти малими, середніми і великими групами та виконувати функції з відбору, розміщення, тренування та кар'єрного просування працівників підприємства усіх форм власності;
- здатність управляти та корегувати станом своєї психіки, управляти емоціями, стресостійкість;
- вміння розв'язувати проблеми і працювати в нестандартних ситуаціях;
- винахідливість та здатність до інновацій;
- здатність управляти власною мотивацією та заохочувати працівників до кар'єрних звершень;
- орієнтуватися на синтез якості та швидкості виконуваних дій;
- формування високого ступеня відповідальності;
- схильність до логічно обґрунтованого ризику;
- здатність виділяти необхідну та важливу інформацію;
- обирати оптимальний шлях розвитку персоналу;
- здатність будувати активну кадрову політику організації;
- вміння комплектувати штат та проводити заходи з адаптації працівників на підприємстві;
- використання сучасних методик набору та відбору кадрів на вакантні посади в організації.

Програмні результати навчання:

знати:

- теоретичні знання та категорії з менеджменту та управління персоналом;
- основні концепції та методи управління персоналом;
- головні аспекти аналізу та планування роботи персоналу;
- особливості відбору, найму, розміщення та переміщення персоналу;
- теоретичні аспекти взаємовідносин працівників, формування сприятливого соціально-психологічного клімату.

вміти :

- впроваджувати в подальшу роботу сучасні тенденції найму та набору працівників;
- аналізувати та планувати роботу;
- планувати власну кар'єру;
- проводити бізнес-тренінги та використовувати основи гейміфікації в управлінні людьми;
- встановлювати пріоритетні особистісні та стратегічні цілі підприємства;
- аналізувати відносини в колективі та їх подальший розвиток;
- використовувати знання з однієї області в іншій та створювати нові знання;
- переконувати людей, організовувати їх, вести за собою, втілювати довіру;
- впроваджувати та використовувати компенсаційні, стимулюючі та заохочувальні системи оплати праці.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Організація інформаційно-консультаційної діяльності»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	073 «Менеджмент»	
Освітня програма	«Дорадництво»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	10 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	75 год.	160 год.
Індивідуальні завдання	- год.	- год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Організація інформаційно-консультаційної діяльності»
для повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти організації інформаційно-консультаційної діяльності													
Тема 1. Основні завдання, принципи та методи організації інформаційно- консультаційної діяльності в аграрному секторі економіки		18	2	6			10	34	2	2			30
Тема 2. Організація діяльності інформаційно- консультаційних служб у країнах світу		25	4	6			15	34	2	2			30
Тема 3. Управління агроконсалтинговими формуваннями		28	4	6			20	22	1	1			20
Разом за змістовим модулем 1		71	10	18			45	90	5	5			80
Змістовий модуль 2. Основні принципи управління та кадрового забезпечення агроконсалтингових формувань													
Тема 4. Кадрове забезпечення інформаційно- консультаційної діяльності		23	2	6			15	44	2	2			40
Тема 5. Організація та ефективність консультаційного процесу		24	3	6			15	46	3	3			40
Разом за змістовим модулем 2		47	5	12			30	90	5	5			80
Усього годин		120	15	30			75	180	10	10			160

ТЕОРЕТИЧНИЙ КУРС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Теоретичні аспекти організації інформаційно-консультаційної діяльності

Тема 1. Основні завдання, принципи та методи організації інформаційно-консультаційної діяльності в аграрному секторі економіки

Поняття інформаційно-консультаційної діяльності в аграрному секторі економіки. Мета, завдання, принципи та методи агроконсалтингової діяльності. Об'єкт та суб'єкт дорадчої діяльності. Методи ведення консалтингової діяльності.

Законодавчі документи України про сільськогосподарську дорадчу діяльність. Закон України „Про сільськогосподарську дорадчу діяльність”

Запитання для самоперевірки

1. Які основні положення Закон України № 1807-IV від 17.06.2004 р. „Про сільськогосподарську дорадчу діяльність”
2. Що є складає об'єкт та суб'єкт дорадчого впливу?
3. Розкрийте методологічні основи, на яких ґрунтується суть дорадчої діяльності
4. Які є методи дорадчої діяльності?
5. Які основні методи організації агроконсалтингової діяльності?
6. Що складає систему аграрного консалтингу?
7. Які є види сільськогосподарських дорадчих послуг?

Список літератури

1. Закон України від 17 червня 2004 р. „Про сільськогосподарську дорадчу діяльність”.
2. Кальна-Дубінюк Т.П. Сільськогосподарська дорадча діяльність. Навч. посіб. для дистанційного навчання / Т.П. Кальна-Дубінюк, І. П. Кудінова, Л. Х. Рибак, Л. М. Серeda, – Львів: НВФ «Українські технології», 2014. – 320 с.= 3 г.
3. Кальна-Дубінюк Т. П. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія / Т. П. Кальна-Дубінюк. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2012. – 363 с.

4. Формування та розвиток системи дорадництва в Україні: Монографія / Кальна-Дубінюк Т.П., Кудінова І.П., Рибак Л.Х., Мосіюк С.І., Самсонова В.В., Локутова О.А., Корінець Р.Я., Сокол Л.М., Бесчастна М.В. – К.: 2014. – 357 с

Тема 2. Організація діяльності інформаційно-консультаційних служб у країнах світу

Напрямки організаційної діяльності інформаційно-консультаційних служб в аграрному секторі розвинутих країн світу. Міжнародні проекти, фонди і гранти. Діяльність проектів міжнародної допомоги та їх роль у розвитку сільськогосподарського дорадництва в Україні. Організаційні форми сільськогосподарського дорадництва. Нормативно-правове забезпечення роботи сільськогосподарських дорадчих служб.

Запитання для самоперевірки

1. Як розвивається дорадництво в суспільному секторі?
2. Назвіть основні джерела фінансування дорадництва?
3. Що таке грант?
4. Перерахуйте основні міжнародні фонди?
5. Назвіть основні задачі, які вирішуються за допомогою міжнародних проектів?
6. У чому полягає суть технічної допомоги по програмі TACIS?

Список літератури

1. Закон України від 17 червня 2004 р. „Про сільськогосподарську дорадчу діяльність”.
2. Організація інформаційно-консультаційної діяльності Навчальний посібник / М.Ф.Кропивко, Т.П.Кальна-Дубінюк М.Ф.Безкровний та ін. – М.: Агроконсалт, 2004. – 311 с.
3. Кальна-Дубінюк Т. П. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств монографія / Т. П. Кальна-Дубінюк. – Ніжин: ПП Лисенко М.М. 2012. – 363 с.
4. Основи сільськогосподарського дорадництва в Україні Навчальний посібник для дорадчих служб / За ред. Романа Шмідта. – Львів: НВФ „Українські технології”, 2003. – 680 с.
5. Верба В.А. Решетняк Т.І. Організація консалтингової діяльності Навч. Посібник. - К: КНЕУ, 2000.

Тема 3. Управління агроконсалтинговими формуваннями

Види організаційно-правових форм агроконсалтингового бізнесу. Структура управління консалтингових формувань. Функції управління. Управління на основі проектного підходу. Ліцензування і сертифікація консалтингової діяльності. Механізм зворотного зв'язку в організації агроконсалтингової діяльності. Моніторинг та оцінка програми інформаційно-консультаційної діяльності. Удосконалення управління агроконсалтинговими формуваннями.

Запитання для самоперевірки

- 1 Назвіть основні організаційно-правові форми агроконсалтингових формувань.
- 2 Наведіть основні підходи до формування підрозділу консультаційної фірми.
- 3 Дайте характеристику основних функцій управління агроконсалтинговими формуваннями
- 4 Суть проектного підходу при наданні агроконсалтингових послуг.
- 5 Суть матричного підходу до формування організаційної структури агроконсалтингових фірм.
- 6 Основні стадії організації професійної проектно-команди.

Список літератури

1. Закон України від 17 червня 2004 р. „Про сільськогосподарську дорадчу діяльність”.
2. Організація інформаційно-консультаційної діяльності: Навчальний посібник / М.Ф.Кропивко, Т.П.Кальна-Дубінюк, М.Ф.Безкровний та ін. – М.: Агроконсалт, 2004. – 311 с.
3. Кальна-Дубінюк Т. П. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія / Т. П. Кальна-Дубінюк. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2012. – 363 с.
4. Основи сільськогосподарського дорадництва в Україні. Навчальний посібник для дорадчих служб / За ред Романа Шмідта. – Львів: НВФ „Українські технології”, 2003 – 680 с.
5. Верба В.А. Решетняк Т.І. Організація консалтингової діяльності: Навч. Посібник. - К: КНЕУ, 2000.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

„Основні принципи управління та кадрового забезпечення агроконсалтингових формувань”

Тема 4. Кадрове забезпечення інформаційно-консультаційної діяльності

Принципи добору кадрів до інформаційно-консультаційних служб. Оцінка персоналу служби. Система матеріального стимулювання роботи консультантів. Відбір, наймання та навчання персоналу. Планування кар'єри та мотивація праці консультантів. Організація праці консультантів. Приклад посадових зобов'язань. Професійні асоціації та кодекси поведінки. Кодекс консультанта з аграрних питань.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні принципи добору кадрів до інформаційно-консультаційних служб?
2. Які методи оцінки персоналу інформаційно-консультаційних служб?
3. Назвіть можливі результуючі документи оцінки персоналу.
4. Від чого залежить фіксована величина винагороди консультанта?
5. Назвіть основні джерела фінансування агроконсалтингових формувань України.
6. Назвіть основні критерії відбору претендентів для роботи в інформаційно-консультаційних службах.

Список літератури

1. Закон України від 17 червня 2004 р. „Про сільськогосподарську дорадчу діяльність”.
2. Наказ „Про професійне навчання дорадників та експертів-дорадників”
3. Наказ „Про затвердження Положення про кваліфікаційне свідоцтво сільськогосподарського дорадника та сільськогосподарського експерта-дорадника
4. Організація інформаційно-консультаційної діяльності: Навчальний посібник / М.Ф.Кропивко, Т.П.Кальна-Дубінюк, М.Ф.Безкровний та ін. – М.: Агроконсалт, 2004. – 311 с.
5. Кальна-Дубінюк Т. П. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія / Т. П. Кальна-Дубінюк. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2012. – 363 с.
6. Основи сільськогосподарського дорадництва в Україні. Навчальний посібник для дорадчих служб / За ред. Романа Шмідта.

– Львів: НВФ „Українські технології”, 2003. – 680 с.

7. Верба В.А. Решетняк Т.І. Організація консалтингової діяльності: Навч. Посібник. - К: КНЕУ, 2000.

Темв 5. Організація та ефективність консультаційного процесу

Визначення консультування. Види консультування. Етапи консультаційного процесу. Підготовка до консультування. Попередній діагноз проблеми. Збір та аналіз інформації. Угода про консультування. Діагноз проблеми. Планування дій. Презентація рекомендацій клієнту. Впровадження. Навчання та перепідготовка кадрів в організації клієнта. Опір змінам. Завершення консультування.

Момент завершення консультування. Підсумковий звіт. Оцінка ефективності консультування.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке консультування і консультаційний процес?
2. Які є види консультування?
3. Перерахуйте етапи консультаційного процесу.
4. Які ви знаєте методи збору інформації?
5. Як проводиться презентація рекомендацій клієнта?
6. Як проводиться навчання та перепідготовка кадрів в організації клієнта?

Список літератури

1. Закон України від 17 червня 2004 р. „Про сільського подарську дорадчу діяльність”.
2. Наказ „Про професійне навчання дорадників та експертів-дорадників”
3. Наказ „Про затвердження Положення про кваліфікаційне свідоцтво сільськогосподарського дорадника та сільськогосподарського експерта-дорадника
4. Організація інформаційно-консультаційної діяльності: Навчальний посібник / М.Ф.Кропивко, Т.П.Кальна-Дубінюк, М.Ф.Безкровний та ін. – М.: Агроконсалт, 2004. – 311 с.
5. Кальна-Дубінюк Т. П. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія / Т. П. Кальна-Дубінюк. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2012. – 363 с.

- 6 Основи сільськогосподарського дорадництва в Україні. Навчальний посібник для дорадчих служб / За ред. Романа Шмідта. – Львів: НВФ „Українські технології”, 2003. – 680 с.
- 7 Верба В.А. Решетняк Т.І. Організація консалтингової діяльності: Навч. Посібник. - К: КНЕУ, 2000.

ПРАКТИЧНИЙ КУРС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Управління людськими ресурсами в організації як соціальна система	2
2	Планування, організація, мотивація та контроль управління людськими ресурсами в організації	3
3	Організування діяльності та функції HR-служб в організації	2
4	Організація підбору та відбору персоналу	2
5	Управління процесом вивільнення персоналу	2
6	Соціально-психологічні аспекти управління людськими ресурсами в організації	2
7	Оцінювання персоналу в організації	2
	Разом	15

Практична робота № 1

«Управління людськими ресурсами в організації як соціальна система»

Зміст практичної: Побудова стратегії розвитку персоналу.

Практична робота № 2

«Планування, організація, мотивація та контроль управління людськими ресурсами в організації»

Зміст практичної:

1. Тест на вид мислення.
2. Тест на виявлення аналітичних здібностей.

Практична робота № 3
«Організація діяльності та функції HR-служб в організації»

Зміст практичної: Створення власної моделі HR-департаменту (на прикладі уявної компанії) з подальшою презентацією.

Практична робота № 4
«Організація підбору та відбору персоналу»

Зміст практичної:

1. Ділова гра «Пошук ідеального кандидата»
2. Тести для відбору кандидата на вакантні посади.

Практична робота № 5
«Управління процесом вивільнення персоналу»

Зміст практичної:

1. Розрахунки показників плинності та стабільності кадрів.
2. Розробка програми заходів спрямованих на «м'яке» вивільнення.

Практична робота № 6
«Соціально-психологічні аспекти управління людськими ресурсами в організації»

Зміст практичної

1. Моделювання найпоширеніших конфліктних ситуацій на робочому місці.
2. Тест «Оцінка конфліктності».

Практична робота № 7
«Оцінювання персоналу в організації»

Зміст практичної: Розрахунок результативності праці персоналу за різними методиками.

Теми для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологія управління людськими ресурсами в організації	15
2	Управління людськими ресурсами в організації як соціальна система	20
3	Кадрова політика в організації	15
4	Стратегія управління людськими ресурсами в	15

	організації	
5	Управління розвитком і рухом персоналу організації	15
6	Соціально-психологічні аспекти управління людськими ресурсами в організації	20
7	Ефективність управління людськими ресурсами в організації	20
	Разом	120

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Теоретичні запитання:

1. Що таке система інформаційно-консультаційного обслуговування ?
2. Яка особливість дії системи інформаційно-консультаційного обслуговування в ринкових умовах.
3. На чому базується система розповсюдження сільськогосподарських знань і інформації в Україні ?
4. Назвіть рівні організації діючої інформаційно-консультаційної системи в Україні.
5. В чому полягає різниця між конкурентним та функціональним підходами ?
6. Яка мета та основні завдання організації інформаційно-консультаційної діяльності?
7. Назвіть основні принципи роботи агроконсалтингових формувань.
8. Від чого залежить ефективність роботи агроконсалтингових формувань?
9. Навіщо потрібні зв'язки у дорадництві ?
10. Коли і хто започаткував Навчально-координаційний центр сільськогосподарських дорадчих служб України ?
11. Як розвивається дорадництво в суспільному секторі?
12. Назвіть основні джерела фінансування дорадництва?
13. Що таке грант?
14. Перерахуйте, які ви знаєте міжнародні фонди?
15. Назвіть основні задачі, які вирішуються за допомогою міжнародних проектів?
16. Яка суть технічної допомоги по програмі TACIS?
17. Назвіть організаційні форми сільськогосподарського дорадництва?
18. Які основні положення Закону України "Про сільськогосподарську дорадчу діяльність"?
19. Назвіть основні організаційно-правові форми агроконсалтингових формувань.
20. Наведіть основні підходи до формування підрозділів консультаційної фірми.

21. Дайте характеристику основних функцій управління агроконсалтинговими формуваннями.
22. Яка суть проектного підходу при наданні агроконсалтингових послуг?
23. Яка суть матричного підходу до формування організаційної структури агроконсалтингових фірм?
24. Основні стадії організації професійної проектної команди.
25. Як здійснюється державна реєстрація агроконсалтингових формувань?
26. Які є прийоми мотивації праці консультантів?
27. Назвіть основні методи зворотного зв'язку в агроконсалтинговій діяльності.
28. Які є методи контролю діяльності консультантів?
29. Назвіть основні етапи удосконалення управління агроконсалтинговими службами.
30. Які основні принципи добору кадрів до інформаційно-консультаційних служб?
31. Які методи оцінки персоналу інформаційно-консультаційних служб?
32. Назвіть можливі результуючі документи оцінки персоналу.
33. Від чого залежить фіксована величина винагороди консультанта?
34. Назвіть основні джерела фінансування агроконсалтингових формувань України
35. Назвіть основні критерії відбору претендентів для роботи в інформаційно-консультаційних службах
36. Які методи підготовки та підвищення кваліфікації консультантів Ви знаєте?
37. Назвіть основні види стратегії мотивації праці консультантів.
38. Які основні ознаки професійної проектної команди консультантів?
39. Назвіть основні стадії формування та розвитку професійної проектної команди консультантів
40. Які основні функції виконують асоціації професійних консультантів?
41. Що являє собою кодекс поведінки консультанта?
42. Назвіть основні положення кодексу консультанта з аграрних питань.
43. Які складові інфраструктури ринку агроконсалтингових послуг?
44. У чому полягає принцип поділу дорадчих послуг на суспільно спрямовані і комерційні?
45. Які послуги належать до суспільно спрямованих?
46. Які методики визначення вартості дорадчих послуг ви знаєте?
47. На чому базується методика визначення вартості 1 консультанто-години?
48. Що таке консультування і консультаційний процес?
49. Які розділи включає програма сільськогосподарської дорадчої служби?
50. Які джерела фінансування дорадчих формувань ви знаєте?
51. Які способи визначення потреб у навчанні застосовуються в інформаційно-консультаційних службах?
52. На які категорії діляться слухачі за швидкістю засвоєння навчального

- матеріалу?
53. Назвіть основні особливості дорослих слухачів навчальних заходів, які організовують консалтингові служби?
 54. Які основні методи навчання в ІКС?
 55. Дайте характеристику методу навчання “семінар”
 56. В чому полягає суть методу “Tick-box”?
 57. Назвіть методи та технічні засоби активізації навчання
 58. Які є види консультування?
 59. Перерахуйте етапи консультаційного процесу.
 60. Яка мета та задачі попереднього діагнозу проблем?
 61. Які є методи збору інформації?
 62. Які складові угоди про консультування?
 63. Як проводиться впровадження змін в організації клієнта?
 64. Як завершується процес консультування?
 65. Перерахуйте складові підсумкового звіту.
 66. Як оцінюється ефективність консультування?

Комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

	1. Коли був прийнятий Закон України „Про сільськогосподарську дорадчу діяльність”?
	19.04.2003 р
	17.06.2004 р.
	04.10.1996 р.
	01.01.2005 р.
	2. Хто такий дорадник?
	Фізична особа, яка на професійній основі проводить дорадчу діяльність
	Фізична особа, яка проводить дорадчу діяльність не на постійній основі
	Фізична особа, яка здійснює дорадчу діяльність
	Всі варіанти
	3. Хто є суб’єктами сільськогосподарської дорадчої діяльності?
	Дорадники
	Експерти-дорадники
	Дорадчі служби
	Всі варіанти
	4. Дорадча діяльність у частині надання соціально спрямованих дорадчих послуг є:
	Прибутковою діяльністю
	Неприбутковою діяльністю
	Комерційною діяльністю
	Кредитною діяльністю
	5. Ким визначається порядок використання коштів державної

	цільової програми сільськогосподарської дорадчої діяльності?
	Міністерством аграрної політики
	Кабінетом Міністрів України
	Національною асоціацією сільськогосподарських дорадчих служб
	Дорадчою службою
	6. Для кого доступна інформація з реєстрів дорадників?
	Для юридичних осіб
	Для фізичних осіб
	Для юридичних і фізичних осіб
	Для дорадників
	7. Коли набрав чинності Закон України про сільськогосподарську дорадчу діяльність?
	19.04.2003 р
	17.06.2004 р.
	04.10.1996 р.
	01.01.2005 р.
	8. Які напрями професійного навчання дорадників та експертів-дорадників?
	Підготовка, підвищення кваліфікації
	Підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації
	Підготовка, атестація, перепідготовка
	Підготовка, атестація, підвищення кваліфікації
	9. Що являється консалтинговою послугою?
	Договір
	Навчання
	Інформація
	Сировина
	10. Чим характеризується процес реорганізації системи клієнта?
	Внесенням змін
	Консультацією
	Організацією навчання
	Співробітництвом
	11. Що таке консалтингова послуга?
	Навчання
	Продукт
	Договір
	Консультування
	12. До якої функціональної складової системи розповсюдження сільськогосподарських знань і інформації відносяться центри ВНЗ III і IV рівнів акредитації
	Державної
	Громадської
	Політичної

	Освітньої
	13 Недоліки моделі консультаційних служб на базі комерційних фірм:
	Хабарництво консультантів
	Необ'єктивність консультацій
	Непрактичність консультацій
	Некомпетентність консультантів
	14. Що є документом для роботи консультанта?
	План дій
	Діагноз проблеми
	Угода про консультування
	Наказ
	15. Види кадрової політики в дорадчих службах
	Індивідуальна
	Превентивна
	Організаційна
	Атестаційна
	16. Яка основна мета Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб?
	Підтримка мережі сільськогосподарських дорадчих служб
	Надання консультацій
	Підвищення кваліфікації
	Інформування
	17. Які є методи встановлення зворотного зв'язку?
	Індивідуальні, колективні, масові
	Збір інформації із вторинних джерел, бази даних
	Індивідуальні, колективні, збір інформації із вторинних джерел
	Індивідуальні, колективні, бази даних
	18. Що включають постійні методи контролю?
	Спеціальні звіти, спостереження, контроль за ходом реалізації проектів
	Груповий контроль, процедури і правила, особисте спостереження
	Регулярні звіти, ревізія, самоконтроль
	Спеціальні звіти, спостереження, ревізія
	19. Як оцінюють персонал при використанні методу програмованого контролю?
	За допомогою спеціальних програм
	Тестуванням
	Ранжуванням
	За допомогою контрольних запитань
	20. Яке головне завдання організації інформаційно-консультаційної діяльності?
	Навчання та підвищення рівня знань дорадників

	Надання практичної допомоги з організації дорадчих формувань
	Надання консультацій товаровиробникам
	Інформування дорадчих служб

Індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів (реферат):

Модуль 1.

1. Виникнення та розвиток інформаційно-консультаційних служб, як складових ринкової системи розповсюдження с.-г. знань і інформації.
2. Основні моделі організації інформаційно-консультаційних служб.
3. Консультаційний процес. Методи інформаційно – консультаційної роботи і економічного аналізу в консультаційному процесі.
4. Особливості фінансування діяльності інформаційно-консультаційних служб.
5. Цінова політика консультаційних формувань. Методи розрахунку вартості консультаційних послуг.
6. Програмний підхід до організації інформаційно-консультаційного обслуговування. Цільові програми інформаційно-консультаційного обслуговування. Особливості їх складання та реалізації.
7. Структури управління консалтингових формувань. Підходи до їх формування.
8. Система матеріального стимулювання консультантів. Прийоми мотивації праці в інформаційно-консультаційній діяльності.
9. Зовнішні зв'язки інформаційно-консультаційних служб.
10. Структура банку сільськогосподарської і ринкової інформації для підтримки діяльності консультаційної служби (фірми).

Модуль 2.

1. Процедура створення сільськогосподарської дорадчої служби.
2. Методика підбору персоналу в сільськогосподарській дорадчій службі.
3. Навчання та підвищення спеціалізації консультантів.
4. Робоча програма дорадчої служби.
5. Процедура отримання кваліфікаційного свідоцтва.
6. Міжнародні вимоги до бізнес-плану.
7. Суть матриці Бостонської консалтингової групи.
8. Діяльність Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб.
9. База даних в дорадчій службі.
10. Ринок агроконсалтингових послуг. Суспільно – корисні і комерційні послуги.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів, які використовуються при вивченні дисципліни «Професійна етика»:

1. В аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації:
словесні (лекція);
наочні (ілюстрація, демонстрація).
2. В аспекті логічності та мислення:
пояснювально-ілюстративні (презентація);
репродуктивні (короткі тестові контрольні).
3. В аспекті керування навчанням:
навчальна робота під керівництвом викладача;
самостійна робота під керівництвом викладача.
4. В аспекті діяльності в колективі:
методи стимулювання (додаткові бали за реферати, статті, тези).
5. В аспекті самостійної діяльності:
навчальний модуль: структурно-логічні схеми;
вибіркові тести.

Форми контролю

Форми контролю студентів, які використовуються при вивченні дисципліни «HR-менеджмент»: поточний, рубіжний і підсумковий контроль.

Поточний контроль знань є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу. Управління навчальним процесом можливе тільки на підставі даних поточного контролю.

Завдання поточного контролю зводяться до того, щоб:

- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається;
- визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення;
- виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі;
- виявити рівень опанування навиків самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку;
- стимулювати інтерес студентів до предмету і їх активність у пізнанні.

Головне завдання поточного контролю - допомогти студентам організувати свою роботу, навчитись самостійно, відповідально і систематично вивчати усі навчальні предмети.

Рубіжний (тематичний, модульний, блоковий) контроль знань є показником якості вивчення окремих розділів, тем і пов'язаних з цим пізнавальних, методичних, психологічних і організаційних якостей студентів.

Рубіжний контроль може проводитись усно й письмово, у вигляді контрольної роботи, індивідуально або у групі.

Підсумковий контроль студентів проводиться з метою оцінки їх знань і навиків з дисципліни. Основна мета - встановлення дійсного змісту знань студентів за обсягом, якістю і глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній діяльності.

Основними формами контролю знань студентів є контроль на лекції, на практичних заняттях, у позааудиторний час, на консультаціях і екзамені.

Контроль на лекції проводиться як вибірково (усне опитування студентів) так із застосуванням тестів (за раніше викладеним матеріалом).

Поточний контроль на лекції покликаний привчити студентів до систематичної проробки пройденого матеріалу і підготовки до майбутньої лекції, встановити ступінь засвоєння теорії, виявити найбільш важкі для сприйняття студентів розділи з наступним роз'ясненням їх.

Контроль у позааудиторний час.

1. Перевірка конспектів лекцій і рекомендованої літератури.
2. Перевірка і оцінка рефератів по частині лекційного курсу, який самостійно пророблюється.
3. Індивідуальна співбесіда зі студентом на консультаціях.

Консультації. Мета консультацій - допомогти студентам розібратись у складних питаннях, вирішити ті з них, у яких студенти самостійно розібратись не можуть. Одночасно консультації надають можливість проконтролювати знання студентів, скласти правильне уявлення про перебіг і результати навчальної роботи.

Екзамен. Підсумкова форма контролю знань студентів. Стандартизований контроль знань (тестовий).

Розподіл балів за окремими елементами змістових модулів та методи поточного контролю успішності навчальної роботи студентів (форма підсумкового контролю – екзамен)

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

ОСНОВНА І ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Закон України від 17 червня 2004 р. „Про сільськогосподарську дорадчу діяльність”.
2. Кальна-Дубінюк Т. П. Управлінський консалтинг в сільському господарстві: монографія / Т. П. Кальна-Дубінюк. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2011. – 360 с.
3. Кальна-Дубінюк Т. П. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія / Т. П. Кальна-Дубінюк. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2012. – 363 с.с.
4. Організація інформаційно-консультаційної діяльності: Навчальний посібник / М.Ф.Кропивко, Т.П.Кальна-Дубінюк, М.Ф.Безкровний та ін. – М.: Агроконсалт, 2004. – 311 с.
5. Чернов. Ю.В., Фомишин С.В., Тищенко А.И. Управленческое консультирование: Учеб. пособие. – Херсон: ОЛДИ-плюс, 2003. – 272 с.

6. Информационно-консультационная служба в АПК/ Сборник учебных материалов/ Под редакцией В.М. Кошелева и В.В. Маковецкого – М.: Агроконсалт, 2001. – 348 с.
7. Основи сільськогосподарського дорадництва в Україні. Навчальний посібник для дорадчих служб / За ред. Романа Шмідта. – Львів: НВФ „Українські технології”, 2003. – 680 с.
8. Орлова Е.Р. Бизнес-план: основные проблемы и ошибки, возникающие при его написании. – М.: Омега-Л, 2004. – 160 с.
9. Державна цільова програма сільськогосподарської дорадчої діяльності на 2005-2009 рр.
10. Верба В.А. Решетняк Т.І. Організація консалтингової діяльності: Навч. Посібник. - К: КНЕУ, 2000.

Додаткова література

1. Кальна-Дубінюк Т.П. Демченко С.В. Особливості становлення ринку консалтингових послуг в Україні.// Науковий вісник НАУ № 50, 2002.
2. Кубр М. Управленческое консультирование: В 2т. - М.: Интерэкспорт, 1992.
3. Литвак Б. Принятие управленческих решений. - М.:, 1998.
4. Лузин А., Озира В. Консультационные фирмы капиталистических стран по управлению. – М., 1976.
5. Перлаки И. Нововведения в организациях. – М., 1980.
6. Посадский А. Хайнинш С. Консультационные услуги в России. – М.: Финстатинформ, 1995.
7. Посадский А. Основы консалтинга: пособие для преподавателей экономических и бизнес – дисциплин. – М.: ГУВШЭ, 1999.
8. Пригожин А. Нововведения: стимулы и препятствия. – М., 1989.
9. Маккхем К. Управленческий консалтинг / Пер. с англ. – М.: Дело и сервис, 1999.
10. Кальна-Дубінюк Т.П. Особливості створення та функціонування сільськогосподарської дорадчої служби – Extension //ж. Економіка АПК №4, 2002.
11. Кальна-Дубінюк Т.П. Особливості роботи інформаційно-консультаційного та впроваджувального відділу НАУ для підтримки фермерства та підприємництва в Україні // Газета «Вісник Фермер України» № 1, січень 2002.
12. Кальна-Дубінюк Т.П. Перспективы развития экстензии образования в Украине. Сб. работ симпозиума FEP USDA, Москва, 29-31 октября 2001= 2002.
13. Кальна-Дубінюк Т.П., Давиденко В.Є., Харченко В.В. Дослідження напрямків розвитку агроконсалтингової діяльності та освіти в Україні.// ж. Аграрна наука і освіта. Т.3, № 1-2, 2002.
14. Бородіна О.М. Сільськогосподарське дорадництво та проблеми його кадрового забезпечення. – К.: ІАН, 2001.
15. Кальна-Дубінюк Т.П. Агроекономічна динаміка та методологічні аспекти її моделювання. Сб. Вісник НАУ, вип. №24, 2000.

16. Кальна-Дубінюк Т.П. Досвід реалізації інформаційно-консультаційних програм служби Extension у світі та модель її розвитку в Україні. Сб. Вісник НАУ, вип. №41, 2001.
17. Основы организации и функционирования информационно-консультационной службы в АПК./ Учеб. Пособие под ред. В.М.Кошелева.-М., 1999.-268 с.
18. Інформаційні ресурси та їх використання в агропромисловому виробництві. Зб. наукових праць №3: Всеукраїнська спілка інформаційних фахівців АПК, 2000.
19. Рунов Б.А. Информационно-консультационная служба в АПК. Курс лекций: М., 2000.
20. Филатов А.И. Применение методики Gross Margin для анализа и планирования финансово-хозяйственной деятельности предприятий. Учебно-методическое пособие. Центр обучения кадров ИКС АПК России. – М, 1999.
21. Паньків І.Я., Петрунів В.В., Момонт У.А., Ді Т. Довідник з агро бізнес-менеджменту. -Львів: НВФ “Українські технології”, 2000. –168 с.
22. Филатов А.И. Методика анализа и планирования финансово хозяйственной деятельности сельскохозяйственных предприятий на основе валового дохода (Gross Margin). Учебно-методическое пособие. Центр обучения кадров ИКС АПК России. – М, 1999.
23. Алексанов Д.С., Кошелев В.М., Хорунжий Л.И. Анализ инвестиционного проекта развития производства и хранения овощей в агрофирме “Бунятино”. Учебно-методическое пособие. Части 1 и 2. Центр обучения кадров ИКС АПК России. – М, 1999.
24. Стороженко В.А., Кизилев Ю.С. Организация, цели и задачи, формы и методы работы районного центра информационно-консультационной службы.
25. A.W. van den Ban & H.S. Hawkins. Agricultural Extension. Second edition. – 1996 by Blackwell Science Ltd. –315pp.
26. Seevers B., Graham D., Gamon J., Conklin N. Education Through Cooperative Extension: Delmar Publishers,USA. 1997.P. 203-222.
28. www.agroua.net - Національний аграрний університет.
29. www.usaid.com - Агентство США з міжнародного розвитку.
30. www.lol.org.ua - Проект аграрного маркетингу.
31. www.farm.org - Програма реформування та модернізації сільськогосподарського сектору України.
32. www.aiaee.org - Міжнародна асоціація аграрної екстеншн-освіти.
33. www.greentour.com.ua – спілка Зеленого туризму.
34. www.gromada.ks.ua - Кредитна спілка „Громада”.
35. www.icp.org.ua - Інститут розвитку
36. www.meta-ukraine.com.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК З ДОРАДНИЦТВА

А

Агент змін – це будь-яка особа (дорадник, науковець, волонтер, сільськогосподарський товаровиробник тощо), яка усвідомлює і переконана в необхідності змін і прикладає всі зусилля для того, щоб ці зміни відбулися.

Аграрно-промисловий комплекс (АПК) – сукупність галузей, пов'язаних із виробництвом сільськогосподарської продукції, її переробкою, реалізацією та обслуговуванням самого сільського господарства.

Акредитація – процедура, у ході якої національний орган з акредитації документально засвідчує компетентність юридичної особи чи відповідного органу з оцінки відповідності виконувати певні види робіт.

Активне навчання – це процес передачі знань та навичок дорослому сільському населенню у доступній для нього формі (без застосування складних наукових термінів та визначень) із використанням нетрадиційних методів викладання.

Алеаторна угода – випадкова біржова угода, парі.

Алокаційна функція ринку – ринок забезпечує виробництво оптимальної кількості товарів та послуг за допомогою найефективнішої комбінації ресурсів.

Амортизація – поступове перенесення (знос) елементів основних засобів (приміщення, будівлі, споруди, меблі, транспортні засоби) своєї вартості на вартість товарів чи послуг, що вироблюється.

Аналіз – детальне вивчення природи предмету, компонентів, з яких він складається, та взаємозв'язків між компонентами. Розширює розуміння, значення та інтерпретацію об'єкта, який вивчається.

Аналіз ринку – оцінка потенційних обсягів продажів на ринку тих або інших послуг.

Аналог - об'єкт, близький за технічною суттю, призначенням або функціями

Анкетування – 1) метод збору інформації для виявлення конкретних фактів за допомогою великого кола осіб, а також у випадках, коли працівники організації знаходяться на значній відстані один від одного. 2) (самооцінка) – опитування працівника за допомогою спеціальної анкети для самооцінки особистості і їхнього наступного аналізу; 3) отримання необхідної інформації для проведення аудиту від посадових осіб суб'єкту користування, або осіб, які є користувачами товарів, робіт та послуг суб'єкту господарювання, шляхом застосування анкет.

АНС – автоматизовані навчальні системи.

Апеляційна комісія з дорадництва – група кваліфікаційних фахівців, склад якої затверджується наказом Міністерством аграрної політики України, для розгляду скарг, які можуть виникнути за результатами прийняття кваліфікаційних іспитів, та питань, пов'язаних з скаргами на діяльність дорадників, які отримали кваліфікаційне свідоцтво, та надають дорадчі послуги на професійній основі.

Арбітраж – спосіб розв'язання спору; коли сторони звертаються не в судові органи, а до окремих осіб (арбітрів, обраних за взаємною згодою або в передбаченому законом порядку; будь-який А. (третейський суд) незалежно від того, чи утворюється він спеціально для розгляду окремої справи, чи здійснюється постійно діючою арбітражною установою.

АРМ – автоматизоване робоче місце студента або викладача.

АСУ – автоматизовані системи управління.

Атестація персоналу – комплексний метод оцінки персоналу, який атестаційна комісія використовує для визначення та оцінки можливостей особи виконувати роботи на відповідній посаді.

Атракція – притягування; виникнення привабливості однієї людини до іншої при спілкуванні.

Аудит (від англ. audit – перевірка або ревізія звітності) – перевірка об'єкта чи суб'єкта з метою визначення відповідності встановленим вимогам та адекватного забезпечення належного функціонування у визначеному середовищі.

Аудіоконференція – технологія, яка використовує систему громадського телефонного зв'язку для з'єднання людей у двох або більше місцях. Для великих груп людей використовуються додаткові пристрої для зменшення шуму та інтерференції.

Аутсорсінг – передача на виконання певних функцій стороннім підрядникам, що спеціалізуються в цій сфері. Переваги аутсорсингу: економія часу: немає необхідності створювати необхідну інфраструктуру, набирати штат розробників, здійснювати процес деталізованого контролю за виконанням; командна робота: фахівці працюють в одній команді вже тривалий час, що забезпечує проведення робіт на високому командному рівні; зниження вартості розробки: вартість робіт компанії зазвичай менша за вартість створення такого ж проекту власними силами (немає необхідності виділяти робочі місця, купувати додаткове устаткування і т.д.); генерація нових ідей: сторонні розробники можуть подивитися на проект зі сторони, запропонувати нові сервіси або розширення функціональної частини, підходу до дизайну.

Б

База даних – сукупність інформації, що відтворює стан об'єктів, суб'єктів та їх відносини у певній предметній області.

Базові стандарти ІОАМ – Міжнародні стандарти органічного виробництва та переробки, встановлені Міжнародною Федерацією руху за органічне сільське господарство (ІОАМ).

Банер – один з форматів медійної реклами в мережі Інтернет. Являє собою статичне або анімоване графічне зображення, що є гіперпосиланням на сайт рекламодавця. *Традиційні банери* представляли собою графічні зображення у форматі GIF, PNG або JPEG. Зображення на них як статичні, так і анімовані (у форматі GIF ефект руху досягається

чергуванням декількох зображень). Більш нові банери виготовляються за технологіями Flash або Java. Flash-банери надають можливість використання звукових ефектів, що підвищує ефективність банера як рекламного носія.

Безнадійний кредит – прострочений або неповернений кредит, за яким є документальне підтвердження про неможливість стягнення; неповернений кредит, за яким минув строк позовної давності; прострочений кредит, за яким кредитним комітетом прийнято обґрунтоване рішення про визнання кредиту безнадійним; неповернений кредит, крім випадків, коли кредитним комітетом прийнято обґрунтоване рішення про відстрочення визнання кредиту безнадійним.

Безперервна освіта – комплексна система освіти, яка об'єднує довузівську підготовку (школи, коледжі), вищу і післядипломну освіту, включаючи курсове навчання.

Бенчмаркетинг – метод контролю; особлива управлінська процедура впровадження в практику роботи організації технологій, стандартів і методів роботи кращих організацій-аналогів. У процесі бенчмаркін-гу здійснюється пошук організацій, які показують найвищу ефективність, навчання їх методам роботи та реалізації передових методів у власних умовах.

Бізнес-інкубатор – спеціалізована установа, що надає організаційну, консультаційну, фінансову і майнову підтримку особам, що мають намір займатися бізнесом. За визначенням Європейської Комісії: "Місце, де тільки що створені фірми зосереджені на обмеженому просторі. Його метою є збільшення ймовірності росту і виживання цих фірм шляхом надання їм будинку зі стандартним устаткуванням (телефакс, комп'ютерне устаткування тощо), адміністративної підтримки і набору послуг. Головний акцент робиться на місцевий розвиток і створення робочих місць. Технологічна орієнтація звичайно несуттєва". Національна Асоціація Бізнес Інкубації США визначає бізнес-інкубатор як "динамічний процес розвитку підприємств. Інкубатори опікують молоді фірми, допомагаючи їм виживати і рости під час стартового/початкового періоду, коли вони найбільш уразливі. Інкубатори забезпечують практичну адміністративну допомогу, доступ до фінансування й основні професійні і технічні послуги. Більшість інкубаторів також пропонують підприємницьким фірмам спільні офісні послуги, доступ до устаткування, гнучкі умови оренди і розширюваний простір – усі під одним дахом. Головна мета програми інкубації – готувати і випускати успішні підприємства, що є фінансово життєздатними й автономними, коли вони залишають інкубатори, звичайно через 2 чи 3 роки".

Бізнес-план – це специфічний плановий документ, в якому відображено організаційно-фінансові заходи для забезпечення виробництва окремих видів товарів, робіт, послуг. Б.-п. дає можливість визначити перспективи розвитку майбутнього ринку збуту, оцінити витрати на виготовлення і реалізацію потрібної цьому ринку продукції, визначити її потенційну прибутковість. Б.-п. повинен також дати відповідь: чи доцільно здійснювати інвестування виробництва з точки зору самоокупності витрат.

Бізнес-план реорганізації підприємства. Метою такого плану є обґрунтування доцільності поділу підприємства або злиття підприємств.

Бізнес-план структурного підрозділу – розробляється для обґрунтування обсягів і ступеня пріоритетності централізованого виділення ресурсів або величини прибутку, що залишається в розпорядженні окремого підрозділу.

Бізнес-план фінансового оздоровлення – визначає цілі та розкриває процес проведення санації підприємства-боржника. В ньому дається докладна оцінка кризового стану підприємства та обґрунтовуються основні параметри його фінансового оздоровлення.

Бізнес-процес (Business Process) – будь-яка діяльність або група діяльностей, що має вхідний продукт, додає вартість до нього, та забезпечує вихідний продукт для внутрішнього або зовнішнього споживача.

Біорізноманіття – розмаїтість форм життя й типів екосистем на Землі. Включає в себе генетичне різноманіття (тобто розмаїтість в рамках виду), різноманіття біологічних видів (тобто кількість і розмаїтість видів) та екосистемне різноманіття (загальна кількість типів екосистем).

Біржова угода – одночасне прийняття учасниками біржового ринку прав та зобов'язань з придбання та продажу певної кількості біржового товару в лотах.

Блог (англ. *blog*, від «**web log**», «мережевий журнал або щоденник подій») – веб-сайт, заснований на регулярному додаванні записів, власником персональної сторінки на блозі. Для блогів характерні недовгі записи тимчасової значущості. Відмінності блогу від традиційного щоденника обумовлюються середовищем: блоги зазвичай публічні і передбачають сторонніх читачів, які можуть вступити в публічну полеміку з автором (у коментарі до блогозаписів або своїх блогах).

Брендинг – діяльність із розробки марки продукту, просування її на ринок і забезпеченню престижності" а також моніторинг марки.

Бюджет – план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення діяльності протягом бюджетного періоду (як правило, року).

В

Валідність – комплексна характеристика психодіагностичної методики (тесту), що включає відомості щодо сфери явищ, які досліджуються, та репрезентативності діагностичної процедури стосовно до них. З'ясувати валідність тесту означає – перевірити, чи справді тест вимірює потрібну нам характеристику і наскільки надійно він це робить.

Валюта – грошова одиниця країни, грошові знаки іноземних країн, а також кредитні та платіжні документи, які відбиваються в іноземних грошових одиницях та застосовуються в міжнародних розрахунках (іноземна валюта).

Валютний ризик – небезпечність валютних втрат, пов'язаних із зміною курсу іноземної валюти щодо національної.

Веб-браузер – програмне забезпечення для перегляду веб-сайтів. Призначений для запиту веб-сторінок, їх обробки, виведення і переходу від однієї сторінки до іншої. *Популярні веб-браузери:* Mozilla Firefox, Opera, Internet Explorer, Safari, Chrome.

Веб-КЕТ – мультисерверна система комп'ютерного тестування. Підключення через Інтернет. Мова "Perl". Тести генеруються самою системою, після виконання завдань вони перевіряються і надається результат.

Веб-сайт (від англ. *website*: *web* – «павутина», «мережа» та *site* – «місце», букв. «місце в мережі») – об'єднана під однією адресою (доменним ім'ям або IP-адресою) сукупність сторінок, на яких розміщуються документи і матеріали приватної особи або організації. Веб-сайти в сукупності складають Всесвітню павутину (WWW). Коли говорять «своя сторінка в Інтернет», то мається на увазі цілий веб-сайт або особиста сторінка в складі чужого сайту.

Веб-сторінка (домашня сторінка) – сторінка інформації на комп'ютері у форматі HTML, створена користувачем за допомогою броузера і доступна для інших користувачів.

Венчурний бізнес - пов'язаний з великим ризиком вид бізнесу, орієнтований на практичне використання технічних новинок, результатів наукових досягнень, ще не випробуваних на практиці.

Випереджувальна освіта – освіта, орієнтована на існування людини в інформаційному суспільстві. Сама інформатика, в даному випадку, виступає як фундаментальна природничо-наукова дисципліна і повинна знайти адекватне відображення в програмах, методиках і навчальних планах перспективної системи вищої освіти.

Відеоконференція – це послуга, що дозволяє територіально рознесеним користувачам обмінюватися відео- й аудіоінформацією в режимі реального часу, бачити й чути один одного, а також передавати інші корисні дані. Забезпечує оперативне проведення нарад, дискусій, експертиз і консультацій; зниження витрат, пов'язаних із відрядженнями співробітників; збір і оперативна обробка інформації в режимі віддаленого доступу; дистанційне навчання персоналу.

Відкрита дистанційна освіта (ВДО) – це нова модель освіти дорослих, у тому числі управлінської ланки, яка втілила в собі провідні вітчизняні і зарубіжні розробки в галузі конкретних наук, а також наук поведінку, методології, розвивання особистості тощо. Ця модель принципово відрізняється від моделі традиційної професійної підготовки (в усіх її формах – очній, заочній, вечірній) за метою, змістом освіти, характером діяльності викладачів і студентів, а також результатами.

Відкритий університет (ВУ) – вищий навчальний заклад, який сповідує відкриту освіту. Відомі ВУ: Британський, Канадський, Голландський відкриті університети.

Віртуальна освіта – це процес і результат взаємодії суб'єктів і об'єктів освіти, що супроводжується створенням ними віртуального освітнього простору, специфіку якого визначають дані суб'єкти і об'єкти. Основний ефект, завдяки якому реалізується навчання, ефект присутності (занурення у віртуальну реальність). Системи віртуальної реальності дають змогу бачити, чути і відчувати навколишній віртуальний світ, синтезований комп'ютером. Віртуальна освіта тісно пов'язана з дистанційною освітою, але не зводиться тільки до неї. Подібний

ефект може бути створений при звичайній очній взаємодії вчителів, учнів і об'єктів, які вивчаються.

Волонтер дорадчої служби – будь-яка доросла людина, яка добровільно і безкорисливо, точно розуміючи мету свого призначення, допомагає спеціалістам районних відділків дорадчої служби у роботі з більшою кількістю слухачів (дітей, членів сільським громад), віддає свій час і не отримує фінансової винагороди за свою роботу. Волонтери можуть отримувати гроші тільки на витрати на проведення заходів.

Вузол – комп'ютер у мережі, що виконує основні мережеві функції (обслуговування мережі, передача повідомлень і т.п.).

Г

Географічне зазначення - назва географічного місця, яка вживається для позначення товару, що походить із цього географічного місця та має певні якості, репутацію або інші характеристики, в основному зумовлені характерними для даного географічного місця природними умовами чи людським фактором або поєднанням цих природних умов і людського фактора.

Глосарій – словник основних елементів тексту – в навчально-методичній літературі, зокрема в підручниках та навчальних посібниках для дистанційної форми навчання.

Гранти – одноразова грошова допомога, стипендія із спеціального фонду для проведення наукових, дослідницьких та інших робіт.

Громадське регулювання дорадчої діяльності – здійснюється всеукраїнською громадською професійною організацією, яка об'єднує суб'єктів дорадчої діяльності.

Групові методи – передача інформації групі осіб за допомогою лекцій, ділових дискусій, виступів, демонстрацій, днів поля, семінарів, зборів, виставок тощо.

Гудвіл - нематеріальний актив, що являє собою різницю між балансовою та ринковою вартістю компанії.

Д

Дані (від лат. data, dare – давати, щось дане) – низка суджень, що відображають реальність. Велику групу практично важливих суджень складають вимірювання та спостереження за змінними. Ці судження охоплюють числа, слова та зображення. Дані отримуються в результаті якоїсь дії (вимірювання, обчислення).

Державне регулювання сільськогосподарської дорадчої діяльності – полягає в забезпеченні суспільних інтересів у питаннях сільськогосподарської дорадчої діяльності, створення конкурентного середовища серед суб'єктів сільськогосподарської дорадчої діяльності тощо.

Джентльменська угода – умовна назва угоди, укладеної в усній формі.

Диверсифікація – форма концентрації виробництва, яка, на відміну від інтеграції, припускає об'єднання функціонально і технологічно різнорідних підприємств, які належать до близьких, споріднених галузей.

Дидактика – частина педагогіки, яка розробляє теорію освіти, навчання і виховання в процесі навчання.

Дидактична система в дистанційній освіті – містить в собі 12 елементів: мета; зміст; викладачі; студенти (слухачі); методи навчання; засоби навчання; форми навчання; підсистеми – навчально-наукова, матеріальна; фінансово-економічна; нормативно-правова; ідентифікаційно-контрольна; маркетингова.

Дистанційне навчання (ДН) – (англ. distance education, e-learning) це форма здобуття освіти, поряд з денною та заочною, при якій в освітньому процесі використовуються кращі традиційні та інноваційні засоби, а також форми навчання, що ґрунтуються на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях..

Дистанційні навчальні заклади – це комерційні структури надання освітніх послуг, які працюють на принципах самооплатності.

Дистрактори – неправильні альтернативи у тестових питаннях.

Дисципліна – форма суспільного зв'язку між людьми, що є засобом підтримки і дотримання порядку, необхідного для спільної діяльності людей, функціонування і розвитку організації.

Дійова Група (Action Group (AG)) – спільні команди, сформовані фахівцями в конкретних областях, які мають досвід і творчий потенціал, щоб підвищити цінність е-Дорадництва і Спільноти практиків, продуктів і послуг, розроблених і наданих; наприклад новинарі, оцінювачі, редактори, фахівців з підвищення кваліфікації персоналу.

Ділова гра – метод пошуку рішень в умовній проблемній ситуації. Елементи ділової гри: розподіл за ролями, змагання, особливі правила і т. д. Застосовується як метод активного навчання учасників ділової гри з метою вироблення в них навичок прийняття рішень в нестандартних ситуаціях, а також як засіб тестування здібностей.

Ділова етика – сукупність принципів і норм, на які спирається організація і її члени у відносинах як внутрішніх, так і з зовнішніми особами.

Діяльність сільськогосподарських дорадчих служб – постійні комунікаційні зв'язки, що спрямовані на вирішення проблем сільських товаровиробників, на підвищення ефективності сільського господарства через поширення досягнень науково-технічного прогресу і реалізацію інших заходів.

Договір лізингу – договір, за яким лізингодавець зобов'язується придбати у власність предмет у продавця згідно з встановленими лізингоотримувачем специфікаціями та передати її лізингоотримувачу на строк не менший, ніж один рік за визначену плату (лізингові платежі).

Домен – певна зона в мережі Інтернет, виділена для забезпечення доступу до наданої на веб-сайті інформації, що належить власникові домена. Наприклад: prodecide.com.ua – домен prodecide, зона .com.ua.

Доменне ім'я - унікальне цифрове позначення, що використовується для адресації ресурсів в мережі Інтернет.

Дорадник (сільськогосподарський дорадник) – фізична особа, яка на професійній основі проводить дорадчу діяльність, склала кваліфікаційний іспит та одержала кваліфікаційне свідоцтво і внесена до Реєстру сільськогосподарських дорадників та сільськогосподарських експертів-дорадників.

Дорадництво – суспільне явище, яке має на меті відродити сільське господарство та забезпечити його стабільний прибутковий розвиток, на основі специфічних методів формування нового селянина з новим типом економічного мислення, новою ринковою мотивацією та поведінкою, що надає можливість цим ключовим факторам прогресу формувати нове сільськогосподарське виробництво і село.

Дорадча діяльність (Сільськогосподарська дорадча діяльність) – сукупність дій та заходів, спрямованих на задоволення потреб особистих селянських та фермерських господарств, господарських товариств, інших сільськогосподарських підприємств усіх форм власності і господарювання, а також сільського населення у підвищенні рівня знань та вдосконаленні практичних навичок прибуткового ведення господарства.

Дорадча служба (Сільськогосподарська дорадча служба) – юридична особа незалежно від її організаційно-правової форми та форми власності, що здійснює дорадчу діяльність, у складі якої працює не менше трьох дорадників та яка пройшла реєстрацію відповідно до законодавства і внесена до Реєстру дорадчих служб.

Дорадчий комітет – це група осіб, в тому числі сільськогосподарських товаровиробників, зацікавлених у розвитку сільського господарства, сільської місцевості, дорадчої служби, які можуть генерувати ідеї, давати корисні поради, робити діяльність публічно відомою та сприяти їй.

Дорадчі послуги – послуги, що надаються суб'єктами сільськогосподарської дорадчої діяльності суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, сільському населенню, а також органам місцевого самоврядування та органам виконавчої влади.

Доросла особа – людина, яка досягла певного віку, та відносно якої є підстави вважати, що вона має тілесну та ментальну зрілість. Д. о. має ті необхідні знання та вміння, які дозволяють їй приймати рішення, важливі на її життєвому шляху. На відміну від підлітків, дорослі мають більше прав та більше відповідальності. Як правило, дорослі в змозі самі себе забезпечувати. Вхідження в дорослий вік, залежно від місцевого законодавства, супроводжується отриманням таких прав, як керування автомобілем, вживання алкоголю, куріння, виїзд за кордон, участь в політичному житті, статеві відносини та встановлення шлюбу.

Е

е-Дорадництво (eXtension) – заснована на інтернет-технологіях електронна система поширення знань та інформації для допомоги фахівцям і населенню бути

успішними в ринкових умовах шляхом надання доступу до об'єктивної інформації на основі наукових досліджень і навчальних програм.

е-Дорадництво ID (eXtension ID) – ідентифікатор користувача, який разом з його паролем, дозволяє персоналу е-Дорадництва заходити в систему і, за необхідності, редагувати контент. Ідентифікатори е-Дорадництва надаються і управляються на сторінці edorada.org

Експерт – досвідчена людина, що володіє системою правил оцінки певного явища або об'єкту.

Експерт-дорадник (Сільськогосподарський експерт-дорадник) – фізична особа, яка проводить дорадчу діяльність не на професійній основі, має достатній фаховий рівень та одержала кваліфікаційне свідоцтво відповідно до вимог законодавства і надає дорадчі послуги на запит дорадчих служб та дорадників і відповідає вимогам, передбаченим Законом "Про сільськогосподарську дорадчу діяльність". Експерти-дорадники є працівники закладів науки та освіти, інші вузькоспеціалізовані фахівці, які внесені до Реєстру дорадників.

Експертна оцінка – група методів, за допомогою яких у конкретних людей (експертів) можна отримати додаткову інформацію в тих випадках, коли інших даних немає.

Експертне консультування – вирішення проблем клієнта через проведення діагностики, розробки рішень та рекомендацій щодо їх впровадження.

Етика – це теорія про мораль, у широкому розумінні є системно обґрунтованими правилами, що визначають і регулюють стосунки між людьми. Етика, як наука про мораль розглядає відношення людини до навколишнього світу, до суспільства в загальному, до відношення людей один до одного та відношення людини самої до себе.

Є

ЄАДО (EADTU) – Євразійська асоціація дистанційної освіти.

Євро (Euro) – спільна валюта 12 країн-членів Євросоюзу – Австрії, Бельгії, Фінляндії, Франції, Німеччини, Греції, Ірландії, Італії, Люксембургу, Нідерландів, Португалії та Іспанії. Данія, Швеція і Великобританія мають спеціальні домовленості, що дозволяють їм залишатися поза Економічним і Монетарним Союзом. Всі нові члени ЄС зобов'язані згодом прийняти €, забезпечивши виконання умов, прийнятих Маастрихтською угодою (1992).

Ж

Життєвий цикл організації – сукупність стадій, що проходить організація за період свого функціонування: народження, дитинство, юність, зрілість, старіння, відродження.

З

Завдання дорадчої діяльності – завдання, встановлені законом України "Про сільськогосподарську дорадчу діяльність": підвищення рівня знань і вдосконалення практичних навичок прибуткового ведення господарства, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільського населення в умовах ринкової економіки; надання суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільському населенню дорадчих послуг з питань економіки, технологій, управління, маркетингу, обліку, податків, права, екології тощо; надання дорадчих послуг органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування з питань підготовки та реалізації планів соціально-економічного розвитку, формування громадянського суспільства; поширення та впровадження у виробництво сучасних технологій, новітніх досягнень науки та техніки; сприяння розвитку несільськогосподарського підприємства в сільській місцевості, у тому числі сільського зеленого туризму, зайнятості сільського населення тощо; робота з сільською молоддю, ініціювання та реалізація молодіжних програм; інші завдання, визначені законом.

Завдання промоційної роботи дорадчих служб – цілі, які необхідно досягти для забезпечення стабільності діяльності дорадчої служби, а саме: поширення інформації про дорадчу службу та послуги, які вона надає; створення позитивного іміджу дорадчої служби; залучення нових клієнтів та збільшення кількості й обсягу послуг, як надає дорадча служба; пошук нових ринків послуг дорадчої служби; створення сприятливих умов для діяльності дорадчих служб через вплив на людей, які приймають рішення.

Закон України "про сільськогосподарську дорадчу діяльність" – визначає правові засади здійснення сільськогосподарської дорадчої діяльності в Україні, регулює відносини в цій сфері та спрямований на поліпшення добробуту сільського населення та розвиток сільської місцевості.

Заліковий модуль – див. модуль заліковий.

Замовники дорадчих послуг – особи, що можуть користуватися послугами дорадчих служб: суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості; сільське населення; органи місцевого самоврядування; органи виконавчої влади; іноземні держави тощо.

Записи – це факти що зберігаються у формі, яка придатна до зчитування.

Запит – слово або словосполучення, яке вводить користувач в пошуковій системі для отримання необхідної інформації. У відповідь система видає список сайтів, відсортованих по релевантності даному запиту.

Запланована зміна – зміна, яка виникає в результаті прийняття і виконання цілеспрямованого рішення поліпшити діяльність окремої особистості чи внести якісні зміни в соціальну систему і досягається завдяки професійному управлінню над її виконанням.

Захист права власності - це застосування правових засобів для усунення або запобігання порушенню цього права. Здійснюється в установленому законодавством адміністративному або судовому порядку. У разі встановлення факту порушення порушник може бути притягнутий до дисциплінарної, цивільної, адміністративної або кримінальної відповідальності.

Зворотній зв'язок – це інформація, яка може повідомити клієнту щось нове й важливе відносно його організації; дозволить зрозуміти йому, який метод застосовує консультант і як він просувається у своєму дослідженні; підвищити ступінь участі клієнта у виконанні завдання; допомогти консультанту лишитися на вірному шляху, якщо необхідно, змінити напрямок досліджень.

Золоте правило дорадника – виражається у вислові "консультації дорадника мають бути зрозумілими для клієнта і сприйматися ним"

I

Інвестиція (від лат. Invest – вкладення коштів) – у ширшому трактуванні інвестиції являють собою вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення. Інвестиції мають фінансове та економічне визначення. За фінансовим визначенням, інвестиції – це всі види активів (коштів), що вкладаються в господарчу діяльність з метою отримання доходу. Економічне визначення інвестиції можна сформулювати таким чином: інвестиція – це видатки на створення, розширення, реконструкцію та технічне переозброєння основного капіталу, а також на пов'язані з цим зміни оборотного капіталу, оскільки зміни у товарно-матеріальних запасах здебільшого залежать від руху видатків на основний капітал. Див. Закон України "Про інвестиційну діяльність".

Інвестор – особа, яка вкладає гроші та/або інші активи з метою їх збереження та примноження. На відміну від споживання чи витрати, інвестування має на меті перш за все віддачу. Вважається, що якщо людина відкладає понад 30% свого доходу, її можна розглядати як потенційного І. В розмовній мові І., як правило, називають людей чи підприємства, які здійснюють значні капіталовкладення.

Індивідуальна дорадча діяльність – надання індивідуальних разових консультацій чи постійних дорадчих послуг (абонентське обслуговування) у центральному, районних офісах або з виїздом до клієнта за домовленістю; консультування за телефоном.

Індивідуальні методи дорадчої діяльності – передача інформації за допомогою безпосередніх міжособистісних контактів (відвідування консультантом фермера, відвідування фермером консультанта), листування, телефонних розмов, неформальних контактів (на виставках, ярмарках, святах і т.д.).

Інжиніринг – сфера діяльності, що полягає в наданні інженерно-консультаційних послуг. Охоплює всі стадії створення і організації нових виробництв аж до здачі їх "під ключ" у різних галузях національної економіки.

Інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені ко-нкурентноздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери. (Закон України "Про інноваційну діяльність").

Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск

на ринок нових конкурентноздатних товарів і послуг. Див. Закон України "Про інноваційну діяльність".

Інноваційний проект – комплекс документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції.

Інспектор – особа, призначена органом контролю для проведення процедури контролю.

Інтелектуальна власність - закріплені законом права на результати інтелектуальної діяльності людини у виробничій, науковій, літературній, художній та інших сферах.

Інформаційна діяльність – це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.

Інформаційні технології і засоби інформатики в системі ДН: текстові і графічні редактори; електронні таблиці; засоби управління базами даних; гіпертексти; експертні системи; мультимедіа-технології; геоінформаційні (ГІС-технології; інтерактивні Web-технології; системи комп'ютерного відеоконференцзв'язку (КВКЗ) тощо.

Інформація – загальне поняття інформації подано у філософії, де під нею розуміють відображення реального світу. Як філософську категорію її розглядають як один з атрибутів матерії, що відбиває її структуру. Погляд на інформацію з точки зору її споживачів окреслює таке поняття: інформація – це нові відомості, які прийняті, зрозумілі і оцінені її користувачем як корисні. Іншими словами, інформація – це нові знання, які отримує споживач (суб'єкт) у результаті сприйняття і переробки певних відомостей.

Інфраструктура – сукупність організаційно-економічних, соціальних, юридичних умов, а також споруд, будівель, систем і служб, необхідних для функціонування будь-якого типу економіки, процесу матеріального виробництва і забезпечення повсякденного життя населення.

К

Кабальна угода – надзвичайно невігідна угода, укладена примусово, внаслідок збігу обставин, обманним шляхом.

Кваліфікаційне свідоцтво сільськогосподарського дорадника – документ, який підтверджує достатній фаховий рівень підготовки сільськогосподарського дорадника (експерта дорадника) за програмою базової підготовки для самостійного здійснення сільськогосподарської дорадчої діяльності. Надає право сільськогосподарському дораднику, сільськогосподарському експерту-дораднику здійснювати сільськогосподарську дорадчу діяльність після їх внесення до Реєстру сільськогосподарських дорадників чи експертів-дорадників.

Кваліфікаційний іспит – перевірка кваліфікаційною комісією знань та практичних навичок фахівців, які на професійному рівні бажають проводити дорадчу діяльність, на основі програми та методики проведення такого іспиту, затверджених наказом Міністерства аграрної політики України.

Кваліфікаційні вимоги дорадника – встановлені законодавством вимоги щодо освіти, досвіду роботи, обсягів знань, вмінь до особи, яка претендує на статус дорадника.

Кваліфікація – 1) характеристика предмета, явища, віднесення його до якої-небудь категорії, групи, наприклад кваліфікація злочину – визначення статті кримінального кодексу, що передбачає покарання за даний злочин; 2) професія, спеціальність, ступінь і рівень професійної підготовленості до якого-небудь виду праці, наявність у працівника знань, умінь і навичок, необхідних для виконання певної роботи.

Кіберсквотинг - протизаконна діяльність, що полягає у реєстрації, використанні та пропонуванні до продажу доменного імені із несумлінним наміром отримати прибуток від паразитування на гудвілі або торговельній марці, яка належить іншій особі.

Кластерний аналіз – аналіз, який дає змогу об'єднувати об'єкти в групи чи так звані кластери таким чином, щоб розходження між об'єктами, які складають один кластер, були б менші за їхні відмінності від інших кластерів.

Клієнт – суб'єкт, який користується послугами дорадчої служби.

Кодекси етики – частина професійних стандартів, які являють собою сукупність моральних принципів і конкретних етичних норм, правил ділових взаємин і спілкування.

Кодування – ототожнювання символів чи груп символів одного коду з символами чи групами символів іншого коду або обробка певної інформації (наприклад, відповідей анкет опитування) через знакову систему певного коду.

Комбінована оплата консультаційних послуг – форма оплати, при якій частина робіт (послуг) оплачується замовником за ринковою ціною, частина – на основі погоджених поденних, помісячних розцінок трудомісткості робіт, частина у вигляді плати за абонентське обслуговування, частина – на основі отриманого ефекту.

Комерційна таємниця - інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які, як правило мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію.

Комунікація (від лат. communicatio – єдність, передача, з'єднання, повідомлення, пов'язаного з дієсловом лат. communico – роблю спільним, повідомляю, з'єдную, похідним від лат. communis – спільний) – може вживатись у значенні: соціальна комунікація, спілкування між людьми та іншими соціальними суб'єктами; зв'язок за допомогою технічних засобів; певна система, за допомогою якої забезпечується сполучення між віддаленими об'єктами, наприклад: підземні К., транспортні К., каналізаційні К. тощо. Процес обміну інформацією.

Консалтингова послуга – інтелектуальний продукт, що залишається у клієнта після завершення консультування. Специфіка консалтингової послуги полягає в її

удаваній невідчутності, непомітності та, як правило, у відсутності завершеної матеріальної форми.

Консультант – висококваліфікований фахівець, який спеціалізується на наданні конкретних послуг у конкретній галузі.

Консультаційний проект – проект надання консультаційних послуг, що повинен включати: мету проекту і результати, яких необхідно досягти; знання, уміння і досвід, які забезпечує консультант; характер і послідовність робіт, які консультант повинен виконати; міру участі клієнта в проекті; ресурси, необхідні для здійснення проекту; графік проекту; вартість послуг; інші умови.

Консультаційні послуги – одноразові і типові (які багаторазово надаються різним користувачам), можуть надаватися безкоштовно і на платній основі, можуть виконуватись як безпосередньо представниками районних або обласних дорадчих служб, так і шляхом залучення спеціалістів відповідних організацій та установ, які мають безпосереднє відношення до вирішення проблеми, що цікавить замовника.

Консультування – професійна діяльність, що пов'язана з наданням незалежних і об'єктивних порад та технічної допомоги клієнтам у вирішенні їх управлінських та ділових проблем, оптимізації їх бізнесу, підвищення ефективності їх діяльності. Консультування, як діяльність по передачі клієнту знань, навичок та досвіду, сполучає чотири види діяльності: 1) навчання дорослих (підвищення кваліфікації); 2) впровадження нововведень (процес не консультування); 3) експертне консультування про вирішенню проблем клієнта; 4) інформаційне забезпечення

Контент – зміст (інформаційне наповнення) сайту: текстова інформація, графічні матеріали, мультимедійні файли і ін. При розробці сайту завжди слід пам'ятати, що користувач в першу чергу шукає цікавий контент – потрібну йому інформацію, а вже потім оцінює дизайн і інші елементи сайту. Тому найнеобхідніша і важлива інформація повинна бути легко доступна з будь-якої сторінки сайту. Особливу роль в цьому значенні грає контент головної сторінки сайту. Оскільки користувач одночасно проглядає відразу декілька сайтів, у нього немає часу на детальний аналіз і перше враження народжується саме від проглядання головної сторінки. Тому на ній варто розмістити максимум інформації, яка може зацікавити користувача і примусити його затриматися на сайті. Не варто також нехтувати регулярним оновленням контенту – наприклад, вести стрічку новин, інформаційну розсилку, проводити опити, конкурси. Це сприяє формуванню постійної аудиторії ресурсу.

Контракт – письмова угода, договір, за яким сторони, що його уклали, мають взаємні зобов'язання. Біржовий К. – договір між членами біржі відносно виконання угоди на поставку біржового товару проти його оплати. Валютний контракт – угода (договір) про обмін на встановлену дату однієї валюти на іншу за встановленим заздалегідь курсом. Відкритий контракт – контракт на біржі, який не ліквідується на кінець дня. Гарантійний контракт – контракт, який передбачає відповідальність підрядника за експлуатаційні якості продукції, забезпечення її ремонту чи заміни в межах обумовленого терміну. Глобальний

контракт – контракт із широким діапазоном взаємних зобов'язань сторін. Контракт на вивчення – контракт на попередню розробку проекту. Контракт "під ключ" – контракт, який передбачає зведення і введення в експлуатацію повністю готового об'єкта контрагентом замовника, який взяв на себе роботи зі здачі об'єкта. Простий компенсаційний контракт – контракт, який передбачає взаємну поставку товарів за узгодженими між сторонами цінами на рівну вартість. Строковий контракт – стандартний контракт, в якому вказаний термін виконання в майбутньому. Трудовий контракт – письмова угода, яка визначає організаційні, економічні та правові стосунки між роботодавцем і працівником.

Контроль якості послуги – сукупність операцій, зокрема проведення вимірювань, випробувань, оцінки однієї або кількох характеристик послуги і порівняння отриманих результатів з встановленими вимогами.

Конфлікт інтересів – ситуація, при якій особа в позиції довіри, наприклад, юрист, страхувальник, політик, адміністративний працівник, директор компанії, дослідник у медичній галузі чи лікар, має протилежні професійні або особисті інтереси. Такі протилежні інтереси можуть ускладнити виконання обов'язку неупереджено. Конфлікт інтересів існує навіть тоді, коли він не стає наслідком яких-небудь неетичних чи неправомірних дій. Конфлікт інтересів може створити враження нечистоти, що може підірвати довіру до особи в професійній чи судовій системах. Конфлікт може бути розв'язаний посередництвом і оцінкою усіх дій третьою стороною, проте в будь-якому випадку він існує.

Кооператив – (від лат. cooperation – співробітництво) – це добровільне об'єднання необмеженої кількості осіб, зі змінним особовим складом і змінним пайовим фондом, яке проводить спільну господарську діяльність в інтересах своїх членів. Початковою умовою створення кооперативу є ухвалення і підписання членів-засновників статуту, який має налічувати не менше десяти членів, а кооператив сільськогосподарської продукції – щонайменше п'ять членів. Кожен кооператив має свій статут, який має бути узгоджений із господарським правом. Юридична особа із неприбутковим статусом, утворена фізичними та/або юридичними особами, які добровільно об'єдналися на основі членства для ведення спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування. Див. Закони України "Про кооперацію", "Про сільськогосподарську кооперацію", "Про споживчу кооперацію".

Л

Лідер – 1) член групи, що має високий статус, і значно впливає на думку і поведінку членів групи і виконує комплекс функцій, подібних з функціями керівника; 2) член групи, що у значимих ситуаціях здатний впливати на поведінку її членів; працівник, що домінує в групі при вирішенні задач певного класу. Лідер у групі обумовлюється рядом факторів: рівень розвитку групи, потреби групи, умови функціонування й особистісні якості її членів тощо.

Лізинг – це вид інвестиційної діяльності, при якому спеціалізована лізингова компанія (яка виконує функції інвестора) купує вказане клієнтом майно та

передає йому це майно в користування за оплату, з можливістю переходу права власності на предмет лізингу до лізингоот-римувача по закінченню строку лізингу. Згідно із Законом України "Про фінансовий лізинг": "лізинг – це сукупність цивільно-правових відносин, які виникають з договору фінансового лізингу".

Лінк – 1) смисловий контекст, який визначає логічний зв'язок між двома поняттями.

Ліцензійна угода – угода про передачу прав на використання ліцензій ноу-хау, товарних знаків.

Лобізм (від англ. lobbyism) – скоординована практика відстоювання інтересів чи чинення тиску на законодавців і чиновників неурядовими організаціями, фінансово-промисловими групами чи етнічними спільнотами на користь того, або іншого рішення. Л. також передбачає діяльність зацікавлених осіб, яка сприяє ухваленню органами влади тих або інших рішень, з використанням формальних і неформальних відносин в органах влади. Передусім йдеться про захист інтересів не якоїсь окремої компанії, а цілої галузі. Іноді асоціюється з корупцією і нелегальними методами впливу на прийняття рішень урядовими структурами, хоча лобізм не обов'язково передбачає підкуп державних працівників. Представники зацікавлених груп називаються лобістами, а їх групи лобі.

Логотип (Logo) – це ексклюзивний символ, число або символи, що використовуються підприємством для ідентифікації. Оригінальне зображення повної або скороченої назви фірми чи товарів, які вона випускає, з метою привернення до них уваги.

Людські ресурси – сукупність працівників з кваліфікацією до розробки або підтримки продукту або сервісу. Якщо терміни "кадри", "персонал", "робоча сила", "трудові ресурси" відбивають функціональний, технократичний підхід до працівника і відповідає концепції "економічної людини", то термін "Людські ресурси" є вираженням особистісного підходу і відповідає концепції "людини соціальної".

М

Маркетинг (від англ. marketing) – діяльність, спрямована на створення попиту та досягнення цілей підприємства через максимальне задоволення потреб споживачів. Основними функціями М. є: аналітична (вивчення ринку, споживачів, конкурентів, товарної структури ринку, аналіз внутрішнього середовища підприємства), виробнича (організація виробництва нових товарів, матеріально-технічного постачання, управління якістю і конкурентноздатністю продукції), функція збуту (організація системи руху товарів, проведення цілеспрямованої товарної політики, організація сервісу, проведення цілеспрямованої політики збуту), управління та контролю (планування, інформаційне забезпечення, комунікаційне забезпечення управління М., моніторинг та аналіз). Процес управління та втілення задуму, ціноутворення, просування та реалізацію ідей, товарів через обмін, що задовольняє цілі окремих осіб та організацій.

Маркетинг консалтингових послуг – процес, покликаний допомогти клієнтам дізнатись про послуги, оцінити спроможність консультантів вирішувати управлінські проблеми, а клієнтів – купувати консультаційні послуги.

Маркетингова комунікація – двобічний процес: з одного боку, передбачається вплив на цільові й інші аудиторії, а з іншого – одержання зустрічної інформації про реакцію цих аудиторій на здійснюваний фірмою вплив. Обидві ці складові однаково важливі; їхня єдність дає підставу говорити про маркетингову комунікацію як про систему. Варто розуміти, що жодна фірма не в змозі діяти відразу на всіх ринках, задовольняючи при цьому запити всіх споживачів. Навпаки, компанія буде процвітати лише в тому випадку, якщо вона націлена на такий ринок, клієнти якого з найбільшою ймовірністю будуть зацікавлені в її маркетинговій програмі.

Маркетингове дослідження – аналіз і прогноз ринкової ситуації з метою вибору і ухвалення раціональних розв'язань фірми про виробництво і продаж товарів. Головна задача маркетингового дослідження – виявити величину очікуваного попиту на товари, що виробляються фірмою на тих ринках, де їхній продаж обіцяє бути найуспішнішою, з урахуванням наявності конкуренції, а також виробничих можливостей і витрат фірми.

Маркування – будь-яке письмове, друковане або графічне позначення на етикетці продукту, яка може розміщуватися як на самому продукті, так і поблизу продукту.

Маршрутизатор (router) – комп'ютер мережі, що займається маршрутизацією пакетів у мережі, тобто вибором найкоротшого маршруту проходження пакетів по мережі.

Масові методи – різні види інформування і консультування товаровиробників за допомогою засобів масової інформації: публікації в пресі; повідомлення, інтерв'ю, реклама, консультування по радіо і телебаченню; інформування через Інтернет; міжнародні, федеральні і регіональні виставки; буклети; аудіо- і відеокасети; плакати на людних автомагістралях і т.д.

Менеджмент (українською – управління) – це процес планування, організації, приведення в дію та контроль організації з метою досягнення координації людських і матеріальних ресурсів, необхідних для ефективного досягнення завдань. Менеджмент пронизує всю організацію, торкається практично всіх сфер її діяльності. Термін менеджмент утворився від англійського дієслова to manage (керувати), яке, в свою чергу, походить від кореня латинського слова manus (рука). З ґрунтового Оксфордського словника англійської мови можна отримати такі тлумачення менеджменту: спосіб, манера спілкування з людьми; влада та мистецтво управління; особливого роду вміння та адміністративні навички; орган управління, адміністративна одиниця. Першочергова задача менеджменту полягає в створенні організаційної культури, творчого інноваційного клімату, які стимулюють працівників на нововведення.

Метадані (Metadata) – дані про дані. Все частіше використовується для опису ресурсу в Інтернеті, так що його можна виявити за допомогою пошуку або автоматично організувати для перегляду.

Метод SWOT-аналізу – метод аналізу сильних і слабких сторін об'єкту дослідження (підприємства, людини, проекту тощо) для діагностики його проблем з метою розробки заходів поліпшення діяльності. SWOT означає: Strengths – сильні сторони; Weaknesses – слабкі сторони; Opportunities – можливості; Threats – перешкоди.

Метод Дельфі – метод швидкого прийняття рішень, використовується при експертному прогнозуванні.

Метод дерева цілей – розчленовування цілей системи більш високого порядку на цілі системи більш низького порядку. У результаті такого розчленовування одержують дерево цілей, яке показує зв'язки між цілями різних порядків.

Метод порівняння – визначення різниці та подібності явищ. На основі порівняння здійснюється важлива для наукового пізнання операція вимінювання – порівняння якоїсь величини з однойменною, прийнятою за еталон. Порівняння є невід'ємною частиною роботи дорадника на всіх етапах його роботи.

Методи консультаційної (дорадчої) діяльності (за способами роботи з клієнтами) – масові, групові і індивідуальні.

Методи ситуативного моделювання – інсценізація, драматизація, рольова гра, проведення конференції, спонукають до розв'язання проблемної ситуації, формують навички співробітництва, забезпечують максимальну свободу інтелектуальної діяльності.

Методи управління персоналом – сукупність визначених прийомів і способів, типових підходів до впливу (впливові) на персонал (як на працівників, так і на трудовий колектив у цілому) з метою досягнення конкретних результатів і координації їхньої діяльності в процесі виробництва.

Методика – конкретний план дій на основі методу, створення інструкцій, чіткого алгоритму. 1) розділ педагогіки, що вивчає і складає правила та методи викладання предмета (див. технології навчання); 2) узагальнення досвіду, способів, прийомів здійснення завдання.

Методика Gross Margin – аналіз і планування фінансово-господарської діяльності підприємства для оцінки ефективності окремих галузей чи технологій виробництва продукції, прийняття рішень щодо обсягів виробництва і площ посівів, складання оптимальної виробничої програми тощо на основі розрахунку валового прибутку, що дорівнює різниці між валовим виходом продукції та її змінними витратами (за поточними цінами).

Мирова угода – угода між сторонами про припинення суперечки, що виникла між ними, шляхом взаємних поступок

Міжнародна технічна допомога (МТД) – ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки місцевого та державного розвитку.

Модем – устрій перетворюючі цифрові сигнали в аналогову форму й обернено. Використовується для передачі інформації між комп'ютерами по аналогових лініях зв'язку.

Модератор – організатор, ведучий телеконференції в системі дистанційного навчання.

Модератор (соціальні мережі) – це, в першу чергу, учасник групи, людина, якій до душі тематика групи і яка хоче, щоб вона стала цікавішою. Це людина, яка із задоволенням спілкується з іншими учасниками форумів і активно бере участь у житті групи. Модератор – це статус, але він не заважає користувачеві залишатися таким же учасником групи, як і раніше.

Модуль (від лат. *modulus* – міра). В техніці – це уніфікований функціональний вузол, виконаний у вигляді самостійного виробу. В системі дистанційного навчання – іде розділ навчальної дисципліни (див. модуль змістовий), або комплект навчально-методичних матеріалів, який надається студентові для самостійного вивчення дисципліни (розділу дисципліни). При цьому застосовуються модулі типу: на паперових носіях (у твердих копіях); на відео- і аудіокасетах; на компакт-дисках. Для побудови ефективного дистанційного курсу доцільно застосовувати всі типи модулів.

Мозковий штурм (мозкова атака) (брейнстормінг) - процедура групового креативного мислення, спосіб одержання від групи осіб великої кількості ідей за короткий проміжок часу.

Мотивація – сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, що спонукають людину до діяльності; спрямовують, орієнтують її на досягнення певної мети; використання мотивів поведінки людини в практиці управління його діяльністю.

Мультимедіатехнології – одночасне використання різних засобів надання інформації: тривимірна комп'ютерна графіка; звуковий та відеоряд; динаміка зображень: інтерфейси віртуальної реальності, які дають змогу досягати в навчальних програмах граничної наочності.

Н

Навчальна дисципліна (у вищому навчальному закладі) – педагогічно адаптована система понять про явища, закономірності, закони, теорії, методи тощо будь-якої галузі діяльності (або сукупності різних галузей діяльності) із визначенням потрібного рівня сформованості у тих, хто навчається, певної сукупності умінь і навичок.

Навчання – цілеспрямована взаємодія вчителя й учнів, у процесі якої засвоюються знання, формуються уміння й навички

Навчання в дорадчій діяльності – сприяння і стимулювання процесу адаптації сільського населення до нових практичних методів та реалій життя, до нових навичок та технологій.

Навчання дорадників та експертів-дорадників – навчання за програмами базової підготовки, здійснюється вищими навчальними закладами на замовлення центрального органу виконавчої влади з питань аграрної політики, дорадчих служб, саморегулювальної організації тощо.

Неформальна освіта – здобуття знань, умінь, навичок для задоволення освітніх особистісних потреб, не регламентоване місцем здобуття, терміном та формою навчання, заходами державної атестації.

Ноу-хау (від англ. know how – знаю як) – передача на договірній основі різних знань та досвіду наукового, технічного, виробничого, адміністративного чи іншого характеру, які практично застосовуються в діяльності підприємства чи у професійній діяльності, але ще не стали загальним надбанням. Передача здійснюється на основі укладання ліцензійних договорів. Однією з ознак є елемент конфіденційності. Договором визначаються предмет операції, його ціна, термін дії, час і місце використання, права і обов'язки (включаючи передачу, прийом, оплату і терміни), відповідальності у разі невиконання зобов'язань, основи для звільнення від відповідальності або припинення дії договору. Звичайно в договір включається умова про нерозголошення ноу-хау в період дії ліцензійної угоди і після її закінчення, що повинно гарантуватися покупцем.

О

Об'єднання (асоціація, спілка) сільськогосподарських кооперативів – формування, засноване кооперативами на засадах членства і добровільності для спільного здійснення будь-якої не забороненої законодавством діяльності, пов'язаної із сільськогосподарським виробництвом і захистом економічних інтересів кооперативів, подання їм інформаційної, консультативно-методичної та іншої допомоги.

Об'єкти сільськогосподарської дорадчої діяльності – сільське населення та господарства всіх організаційно-правових форм.

Обслуговуючий кооператив – кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб для надання послуг переважно членам кооперативу, а також іншим особам з метою провадження їх господарської діяльності.

Онлайнова система (on-line) – це система, в якій дані, що вводяться, надходять в комп'ютер прямо від джерела, а дані, що виводяться, надходять туди, де вони використовуються без будь-яких проміжних стадій (програмування тощо).

Опитування – збирання первинних даних, спрямоване на з'ясування знань, поглядів, переваг споживачів і особливостей купівельної поведінки.

Організаційне дорадництво – пов'язане зі створенням, реорганізацією, модернізацією, реструктуризацією суб'єктів господарювання та їх функціонування на ринку. Основні методи такої діяльності -отримання актуальної правової та ринкової інформації, організація вертикальної та горизонтальної кооперації тощо.

Освіта – процес засвоєння систематизованих знань і формування на їх основі світогляду, розвитку пізнавальних можливостей, а також набуття умінь і навичок для практичного застосування загальноосвітніх і професійних знань; діяльність, яку здійснюють один або більше "агентів" (вчителі, установи, організації і т.д.) і яка спрямована на створення змін у знаннях, навичках, вміннях і ставленні окремих людей, груп або громад; процес і результат розвитку, виховання, навчання особи.

Освіта дорослих (освіта впродовж життя) – цілеспрямований процес розвитку і виховання особистості шляхом реалізації освітніх програм та послуг, здійснення освітньо-інформаційної діяльності в межах та поза межами загальної середньої, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти.

Освітні послуги – діяльність фізичних та юридичних осіб у сфері формальної та неформальної освіти, яка спрямована на задоволення потреб людини в надбанні нею нових знань і розвитку індивідуальних здібностей.

Основні підходи до здійснення дорадчої діяльності – максимальна спрямованість на запити сільськогосподарських товаровиробників та сільського населення; забезпечення ефективної взаємодії всіх організацій, установ та підприємств, що впливають на розвиток аграрного сектора; залучення до дорадчої діяльності провідних працівників наукових установ та навчальних закладів; повна незалежність та конфіденційність інформації в роботі з користувачами послуг; гнучкість та орієнтація на перспективу в дорадчій діяльності та організації роботи; часткова самоокупність.

П

Паблік-рілейшенз – спеціалізована діяльність державних і громадських організацій, що забезпечує взаєморозуміння і доброзичливість у контактах з масами (публікою), соціальними групами. Реалізується поширенням інформації, що розкриває механізми здійснення влади, контактами, які імітують довіру у взаємовідносинах влади і мас. Пр. -важлива складова управлінської діяльності, покликана забезпечити взаєморозуміння, довіру між сферою управління і широкими суспільними верствами, соціальним середовищем.

Парадигма (від грец. *paradeigma* – приклад, зразок) – 1) поняття античної і середньовічної філософії, що характеризує сферу вічних ідей як прототип, зразок, відповідно до якого бог-деміург створює світ суцього; 2) у сучасній філософії науки – система теоретичних, методологічних і аксіологічних установок, які взяті за зразок розв'язування наукових задач і які поділяють всі члени наукового співтовариства.

Післядипломна освіта – спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення і оновлення її професійних знань, умінь і навичок або отримання іншої спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду.

Плагіат - недозволене запозичення, відтворення чужого літературного, художнього або наукового твору (чи його частини) під своїм іменем або псевдонімом, не сумісне з творчою діяльністю та нормами моралі та закону, що охороняє авторське право.

Платні дорадчі послуги – послуги, що створюють умови для отримання додаткового прибутку сільськогосподарськими товаровиробниками та сільським населенням. Надання П. д. п. здійснюється за рахунок замовника.

Політика сільського розвитку (rural development policy) – підхід, що прагне підтримати життєздатність сільської місцевості шляхом збалансованого розвитку сільських регіонів. Сільське господарство відіграє важливу роль, особливо відносно ландшафту і зайнятості. Багато заходів цієї політики використовується і частково фінансується країнами-членами ЄС.

Посередники – це особи або організації, що стоять між виробниками і споживачами товарів і послуг, сприяють тому, щоб товар був доставлений на ринок і проданий споживачу.

Послуга – дія, що дає можливість у чомусь допомогти замовнику (користувачеві інформаційно-консультаційної служби). Будь-яка дія чи вигода, яка надається однією стороною іншій і на відміну від товару має специфічні, тільки їй притаманні характерні риси.

Прейскурант – систематизований збірник цін (тарифів) за групами та видами товарів і послуг

Прес-реліз – спеціально підготовлена інформація про товар або фірму, компанію, яку фірма поширює для можливого опублікування у ЗМІ.

Прийоми психологічного впливу – переконання, наслідування, залучення спонукання, метод Сократа, натяк, похвала, порада та ін.

Природні агрорекреаційні ресурси – це навколишнє середовище з мережею сільських поселень, наявними природними об'єктами (річки, ставки, ліси і ін.), що володіють рекреаційними властивостями, та ареалами малозмінених людиною природних екосистем.

Провайдинг інновацій - це посередницька діяльність у сфері трансферу технологій, що передбачає залучення фахівців-провайдерів до комерціалізації інноваційних розробок через консалтинговий супровід, венчурне фінансування та інноваційне бізнес-проектування з метою просування на ринок інноваційної продукції.

Прогноз – науково-обґрунтована оцінка можливих станів об'єкта в майбутньому, альтернативних шляхів досягнення цих станів

Програма "Лідер" (Leader) – спільна ініціатива ЄС для фінансування пілотних проектів по виконанню програм сільського розвитку. Вона розроблена з метою допомоги тим, хто працює на селі, у визначенні довгострокового потенціалу регіону та заохотити до реалізації інтегрованих, високопрофесійних, оригінальних стратегій сталого розвитку. Остання ініціатива "Лідера" відома як "Лідер+".

Програма та методичні рекомендації проведення кваліфікаційних іспитів – організаційно-методичні документи, які розробляються і затверджуються наказом Міністерства аграрної політики України.

Професійне навчання дорадників та експертів-дорадників – проводиться на базі аграрних вищих навчальних закладів 3-4 рівнів акредитації та інститутів післядипломної освіти.

Процесне консультування – підхід, при якому рішення шукають і виробляють консультант спільно з персоналом клієнтської організації. При цьому відбувається навчання персоналу як спеціальним знанням, так і методам рішення проблем

через активізацію свідомості. Ухвалені таким чином рішення реалізуються в практиці також за участю консультанта.

Регулювання дорадчої діяльності – як суспільно значима діяльність, має два види: державне регулювання; громадське регулювання. Державне регулювання здійснюється відповідно до законодавства.

Реєстр сільськогосподарських дорадчих служб – ведеться Мінагрополітики або за його рішенням всеукраїнською громадою професійною організацією, що об'єднує суб'єктів дорадчої діяльності і має статус саморегулювальної організації, з метою забезпечення ведення єдиного обліку дорадчих служб, відкритості інформації про дорадчі служби, створення сприятливих умов для інформації аграрної сфери. Вносять такі відомості про дорадчу службу: повне найменування; юридична адреса, телефакс, електронна адреса, кількісний склад; перелік дорадчих послуг; номер сертифіката та дата його видачі.

Реінжиніринг бізнес-процесів (Business Process Reengineering) – фундаментальне переосмислення і радикальне перепроєктування бізнес-процесів для досягнення суттєвих покращень в таких ключових для сучасного бізнесу показниках результативності як витрати, якість, рівень обслуговування та оперативність.

Рейдерство - поглинання (захоплення) одного суб'єкта господарювання або його власності іншим.

Рейтинг – 1) Показник оцінки діяльності, популярності, авторитету якоїсь особи, організації, групи, програм у певний час, що визначається соціологічним опитуванням, голосуванням та ін. і визначається місцем, яке вони посідають серед собі подібних. 2) Відносний показник надійності ділового партнера, банку, страхової компанії тощо. 3) Становище спортсмена серед йому подібних, що оцінюється певним числом балів.

Рекреаційні ресурси – це поєднання компонентів природи, соціально-економічних чинників і культурних цінностей, що виступають як умови задоволення рекреаційних потреб людини. До рекреаційних ресурсів належать території та окремі об'єкти, що можуть бути використані для відпочинку і лікування людей, відновлення їхніх фізичних і духовних сил.

Рентабельність – це співвідношення отриманого прибутку до собівартості реалізованих послуг виражене у відсотках.

Ринок – сукупність інститутів, що забезпечують взаємодію між покупцями і продавцями і сприяють обміну; місце взаємодії продавців та покупців для визначення ціни та необхідної кількості товару. Походження цього слова пов'язують з німецьким словом "Ring", що означає кільце, оскільки центр середньовічного міста являв собою площу з будинком магістрату (ратушею) по центру та будинками довкола (кільцем). Як правило, після надання місту магдебурзького права на такій площі періодично проводились ярмарки, а згодом розміщувались крамниці та торгові ятки. Звідси перенесення назви центральної площі міста на явище, яке ще по-східному називають "базар".

Робоча навчальна програма – це нормативний документ дисципліни вищого навчального закладу, який містить виклад конкретного змісту навчальної

дисципліни, послідовність та організаційно-методичні форми її вивчення, обсяг часу на різні види навчальної роботи, форми і засоби поточного та підсумкового контролю, перелік наочних і технічних засобів навчання тощо.

Розповсюджувач реклами – особа, яка здійснює розповсюдження реклами.

Розподілений характер освітнього процесу – навчання за місцем проживання або роботи.

Розподільча функція ринку – доходи споживачів і виробників у ринковій економіці диференціюються через ціни, зумовлюючи соціальне розшарування суспільства за доходами.

Роялті - виплата ліцензійної винагороди шляхом періодичних відрахувань, які встановлюють у вигляді фіксованих ставок на базі розрахунку фактичного економічного результату від використання ліцензії (база роялті) і виплачуються ліцензіатом через певні проміжки часу.

С

Сайт дистанційного навчального закладу містить нижче вказані основні розділи: інформаційний; навчальних програм і курсів; реєстрації; бібліотека; технічного сервісу.

Світова організація торгівлі, COT (World Trade Organization, WTO) – провідна міжнародна економічна організація, членами якої вже є більшість країн світу, на долю яких припадає близько 96 % обсягів світової торгівлі; її функціями є встановлення правил міжнародної системи торгівлі і вирішення спірних питань між країнами членами.

СДН – система дистанційного навчання.

Сегментування за географічними ознаками використовується для вибору регіонів на які буде спрямована реклама (відпочинок на морі для західних областей, зимовий відпочинок для жителів Кримського півострова, відпочинок в приміській сільській місцевості), адаптації послуг для жителів регіонів з різними кліматичними особливостями.

Сервіс (обслуговування) – це система забезпечення, яка дає змогу покупцеві вибрати для себе оптимальний варіант придбання і споживання продукту.

Сертифікат (від франц. *certificat*, від пізньолат. *sertifico* – засвідчую) – 1) Документ, що засвідчує той чи інший факт (наприклад, сертифікат медичний про щеплення при виїзді в будь-яку країну та ін.). 2) Сертифікат страховий – документ, що містить умови страхового договору та замінює страховий поліс. 3) Сертифікат якості – документ, що засвідчує якість товару 4) Сертифікат відповідності.

Сертифікат сільськогосподарської дорадчої служби – документ, що засвідчує право суб'єкта сільськогосподарської дорадчої діяльності на надання дорадчих послуг шляхом внесення його до Реєстру сільськогосподарських дорадчих служб.

Сертифікація – це процедура підтвердження відповідності, за допомогою якої третя, незалежна від виробника (виконавця) і споживача сторона дає письмову гарантію, що продукція, процес чи послуга відповідають заданим вимогам. діяльність уповноважених органів по підтвердженню відповідності товару (роботи, послуги) обов'язковим вимогам стандарту і видачі документа відповідності. Для сертифікації продукції використовуються різні нормативно-технічні документи, стандарти, а стосовно до експортної продукції, крім перерахованих, міжнародні і національні стандарти інших країн. На Державний Комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики покладено створення та забезпечення функціонування державної системи сертифікації.

Синергія – (від грецької Synergos – разом діючий) – це комбінований вплив двох або більше факторів, що характеризується тим, що їхня об'єднана дія істотно перевершує ефект кожного окремо взятого компонента і їхньої суми. Наприклад, знання й зусилля кількох людей організуються таким чином, що вони взаємно підсилюються або прибуток після злиття двох компаній перевершує суму прибутків цих компаній до об'єднання.

Система дистанційної освіти (СДО) – це єдиний комплекс освітніх послуг, який включає: мережу Інтернет, веб-сервери та інші атрибути мереж; електронну бібліотеку навчальних курсів, забезпечену експертною системою, яка дає змогу автоматично формувати навчальні курси залежно від індивідуальних запитів студента; корпоративну систему управління навчальним процесом в усіх його виявах, включаючи фінансові оборотні кошти; а також обов'язковий атрибут – навчальний курс фундаментальної Інформатики як природничо-наукової дисципліни.

Сільська місцевість – території, що знаходяться за межами міст і є переважно зонами сільськогосподарського виробництва та сільської забудови.

Сільський зелений туризм – це відпочинково-пізнавальний вид туризму, зосереджений на сільських територіях, який передбачає заняття різними формами активної і більшою мірою пасивної рекреації, без заподіяння шкоди природному навколишньому середовищу і не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти їх потреби.

Сільськогосподарська дорадча діяльність (дорадча діяльність) – сукупність дій та заходів, спрямованих на задоволення потреб особистих селянських та фермерських господарств, господарських товариств, інших сільськогосподарських підприємств усіх форм власності і господарювання, а також сільського населення у підвищенні рівня знань та вдосконаленні практичних навичок прибуткового ведення господарства.

Сільськогосподарська дорадча служба (дорадча служба) – юридична особа незалежно від її організаційно-правової форми та форми власності, що здійснює дорадчу діяльність, у складі якої працює не менше трьох дорадників та яка пройшла реєстрацію відповідно до законодавства і внесена до Реєстру дорадчих служб.

Сільськогосподарський дорадник (дорадник) - фізична особа, яка на професійній основі проводить дорадчу діяльність, склала кваліфікаційний іспит та одержала

кваліфікаційне свідоцтво і внесена до Реєстру сільськогосподарських дорадників та сільськогосподарських експертів-дорадників.

Сільськогосподарський експерт-дорадник (експерт-дорадник) – фізична особа, яка проводить дорадчу діяльність не на професійній основі, має достатній фаховий рівень та одержала кваліфікаційне свідоцтво відповідно до вимог законодавства і надає дорадчі послуги на запит дорадчих служб та дорадників і відповідає вимогам, передбаченим Законом "Про сільськогосподарську дорадчу діяльність". Експертами-дорадниками є працівники закладів науки та освіти, інші вузькоспеціалізовані фахівці, які внесені до Реєстру дорадників.

Совість – це здатність людини формулювати моральні зобов'язання, прагнути до їх виконання, контролювати й оцінювати свою поведінку.

Соціальна захищеність: 1) сукупність необхідних і достатніх соціально-економічних і правових гарантій, що забезпечують кожному членові суспільства реалізацію його найважливіших соціально-економічних прав, у тому числі права на гідний рівень життя, що обумовлює нормальне відтворення і розвиток особистості; 2) узагальнена характеристика ефективності системи соціального захисту, діяльності органів державного керування з реалізації соціальної політики.

Соціальна політика організації – частина політики управління персоналом,

Соціальний ефект – прояв відповідності цілям пізнавального характеру, міжнаціонального та міжособистісного спілкування, культурного взаємного збагачення.

Соціальні мережі – це інтерактивні багатокористувацькі сайти, контент (вміст) яких наповнюється їхніми відвідувачами, з можливістю вказування будь-якої інформації про окрему людину, за якою аккаунт (сторінку) користувача зможуть знайти інші учасники мереж. Соціальні мережі – це соціальні структури, що складаються з груп вузлів, якими є соціальні групи, особистості, індивідууми.

Соціально необхідні дорадчі послуги – послуги, які на даний момент розвитку соціально-економічних відносин є нерентабельні, їх не можна знайти на ринку сільськогосподарських дорадчих послуг, але вони є ефективними для реалізації державної аграрної політики в рамках загальнодержавних інтересів.

Соціально спрямовані дорадчі послуги – послуги, що надаються суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільському населенню за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

Соціально-побутове дорадництво – дорадництво з питань сімейної економіки сільського населення (виробничі функції окремих сільськогосподарських товаровиробників переплітаються з веденням домашнього господарства, наприклад, фермерське господарство).

Спільнота практиків (Community of Practice (CoP)) – для системи е-Дорадництво, Спільнота практиків (СП) визначається як віртуальна предметна мережа контент-провайдерів, що включає сертифікованих експертів-дорадників із науково-педагогічних працівників, галузевих експертів, представників державних установ та не державних організацій які володіють знаннями і вміннями в предметній області і готові працювати разом протягом тривалого часу

для подальшого розвитку та обміну знаннями в формі освітніх продуктів і програм.

Спільнота зацікавлених Community of Interest (CoI) – визначена група осіб, які поділяють схожі інтереси, проблеми і потреби в галузі освіти навколо предметної області.

Споживач – в економічному розумінні: особа, сім'я, організація, які споживають, використовують продукт якого-небудь виробництва, чиєї-небудь діяльності, включаючи і свій власний продукт, незалежно від того, з якою метою вони застосовують цей продукт; у розумінні Закону України "Про захист прав споживачів": фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.

Стажування – набуття особою практичного досвіду виконання виробничих завдань і обов'язків на робочому місці підприємства після теоретичної підготовки до початку самостійної роботи під безпосереднім керівництвом досвідченого фахівця.

Сталий розвиток сільських територій – рівномірне нарощування позитивних соціальних показників життєвого рівня населення, освіченості, здоров'я у повній відповідності з економічним й екологічним розвитком сільського регіону.

Стандарт – нормативний документ, розроблений на основі угоди більшості зацікавлених сторін і прийнятий визнаним органом або затверджений підприємством, в якому встановлені для загального та багаторазового використання правила, загальні принципи, характеристики, вимоги та методи, що стосуються певних об'єктів стандартизації, і який спрямований на досягнення оптимальної ступеня упорядкування в певній галузі.

Стандарт обслуговування – це комплекс обов'язкових для виконання правил обслуговування клієнтів, які повинні гарантувати встановлений рівень якості всіх операцій, які виконуються.

Старіння продукту як реальне ринкове явище відіграє важливу роль у конкурентній боротьбі, отже, має підлягати аналізу й плануванню. Планування старіння продуктів становить основу прийняття рішень про модернізацію продукту і вибору маркетингових стратегій та інструментів, які потрібні для їх реалізації.

Статистична інформація – офіційна державна інформація, яка характеризує масові явища та процеси, що відбуваються в економічній, соціальній та інших сферах життя України та її регіонів. Див. Закон України "Про державну статистику".

Стимулююча функція ринку – ринок спонукає виробників товарів до зниження витрат, підвищення якості та споживчих властивостей товарів.

Стратегічне планування – це процес прийняття рішень топ-менеджментом, що фокусується на довгостроковій перспективній діяльності підприємства і визначає засоби, за допомогою яких цілі цієї діяльності можуть бути досягнуті; включає

визначення місії та цілей (як підприємство бачить свою мету і куди воно хоче прямувати).

Стратегічні цілі – система основних орієнтирів довгострокової інвестиційної діяльності, коли розробляється стратегія та формується портфель довгострокових інвестицій.

Страховання – вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів. Див. Закон України "Про страхування".

Стрес – стан організму, що виникає у відповідь на дію несприятливих зовнішніх або внутрішніх чинників (стресорів). Виявляється у формі напруження або специфічних пристосувальних реакцій.

Субвенція (від лат. subvenio – приходжу на допомогу) – форма грошової допомоги місцевим бюджетам із державного бюджету, яка призначена для конкретно прописаної цілі/цілей. Субвенцію слід відрізняти від дотації, при якій грошова допомога від держбюджету не обумовлена ніякими умовами, і від субсидії, яка призначена як дотації бюджетам, так і різним організаціям за рахунок бюджету або за рахунок спеціальних фондів, які формуються на основі внесків громадян і окремих компаній.

Суб'єкти аграрного права – це виробники сільськогосподарської продукції, що володіють відособленим майном, наділені спеціальною правоздатністю і дієздатністю (правосуб'єктністю), господарська діяльність яких здійснюється при використанні землі як основного засобу виробництва для забезпечення населення міста і села необхідними продуктами харчування, сировиною і продовольством рослинного і тваринного походження.

Суб'єкти сільськогосподарської дорадчої діяльності – фізичні та юридичні особи, які здійснюють сільськогосподарську дорадчу діяльність (дорадники, експерти-дорадники, дорадчі служби).

Субсидія – фінансова або інша підтримка державними органами виробництва, переробки, продажу, транспортування, експорту, споживання подібного товару, завдяки якій суб'єкт господарсько-правових відносин країни експорту одержує пільги (прибутки).

Т

TV-термінологія дистанційного навчання базується на використанні телевізійних лекцій з консультаціями у викладачів –консультантів.

Тег – окрема команда на мовах гіпертекстової розмітки. Теги заголовків – заголовки, присутні усередині тексту сторінки і вказані в HTML-кодi в тегах . Слова і фрази, розміщені усередині цих тегів визначатимуться пошуковим

роботом як володіючі великим значенням по відношенню до основного тексту сторінки і, швидше за все, використовуватимуться при визначенні її змісту. Тому слова і фрази заголовка повинні бути наближеними до бажаних (ключових) запитів користувачів, але в той же час відповідати реальному змісту тексту і бути присутніми в ньому (кількість входжень не повинна бути низькою).

Тендер – 1) конкурентні торги відкритого (відкритий тендер) або закритого (для обмеженого числа учасників – закритий тендер) типів; конкурсна форма розміщення замовлення; 2) письмова пропозиція, заява про підписку на цінні папери, про намір укласти контракт або поставити товари; 3) ціна на товар, запропонована його виробником, виходячи з рівня цін, пропонувананих його конкурентом, а не з рівня власних витрат або величини попиту на товар.

Тестування – визначення професійних знань і умінь, здібностей, мотивів, психології особистості за допомогою спеціальних тестів із наступною їх розшифровкою за допомогою "ключів".

Технологічне дорадництво – пов'язане з впровадженням нових технологій у сферу виробництва сільськогосподарської продукції. Основний метод такої діяльності – освітній.

Технопарк (технологічний парк) – форма територіальної інтеграції науки, освіти і виробництва у формі об'єднання наукових організацій, проектно-конструкторських бюро, навчальних закладів, виробничих підприємств; технопарк (технологічний парк) – юридична особа або група юридичних осіб (далі – учасники технопарку), що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів технопарку (технологічного парку) з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції. Див. Закон України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків"

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) може створюватися в господарських цілях з однією чи кількома особами. Обмежена відповідальність випливає з факту, що члени не відповідають своїм майном за зобов'язаннями товариства. Коли ТОВ створене лише однією особою (один вкладник), то ця особа виконує всі керівні функції, притаманні товариству вкладників.

Торгова марка (Trademark) – відмітний логотип, символ або марка, що використовується підприємством для самоідентифікації і є офіційно зареєстрованою на території всієї країни і, за можливості, інтернаціонально. Вона може бути використана франчайзі за ліцензійною угодою з франчайзером.

Точка беззбитковості (Break-Even Point) – об'єм або рівень операцій, при якому сукупний дохід дорівнює сукупним витратам, тобто це точка нульового прибутку або нульових збитків.

Тьютор (від англ. Tutor) – домашній учитель, репетитор, приватний учитель, наставник, вихователь, керівник групи студентів (в університетах Великобританії), молодший викладач (у навчальних закладах США) – див. координатор дистанційного навчання.

У

Угода – взаємна домовленість про що-небудь; договір, за яким встановлюються взаємні зобов'язання щодо чого-небудь; згода між ким-небудь на основі якоїсь вигоди.

Угода репо – угода щодо продажу тих чи інших активів зі зворотним їх викупом.

Укладення угоди (договору, контракту) – завершальна стадія оформлення угоди між сторонами, які домовляються.

Управління – будь-яка зміна стану деякого об'єкта, системи або процесу, що призводить до досягнення поставленої мети. (див. Менеджмент)

Управлінський консалтинг – комплекс заходів, спрямованих на поліпшення якості управління і підвищення ефективності роботи як підприємства в цілому, так і кожного із співробітників.

Ф

Фандрайзінг (від англ. Fundraising) – процес залучення коштів, збору інвестиційного капіталу організацією, переважно некомерційною і для благодійних або освітніх цілей.

Фінансування дорадчої діяльності – проводиться за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також коштів суб'єктів господарювання. Може здійснюватись за рахунок грантів, міжнародної технічної допомоги, коштів міжнародних програм та проектів, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб, інших джерел, не заборонених законом.

Фінансування дорадчої служби – сукупність взаємозалежних дій, спрямованих на фінансове забезпечення діяльності служби.

Фокус-групи – групове інтерв'ю, що проводиться у формі групової дискусії. В ході дискусії учасники групи не сковані рамками стандартного інтерв'ю і можуть вільно спілкуватися один з одним. Застосовується для: генерації нових ідей (розробка нових товарів/послуг, упаковки, реклами, тощо); оцінка нових товарів/послуг, реклами, іміджу компанії, тощо; отримання попередньої інформації по темі що цікавить дослідника (на етапі визначення конкретних цілей маркетингового дослідження); пояснення даних, отриманих за результатами кількісного дослідження; ознайомлення із запитамі споживачів і мотивами їх поведінки. Переваги фокус-груп: максимальна можливість для свободи генерацій ідей; різноманіття напрямків використання даного методу; можливість вивчати респондентів, які в більш формальній обстановці не піддаються вивченню; можливість для замовника приймати участь на всіх етапах дослідження. Недоліки фокус-груп: можлива не репрезентативність (судження, висловлені учасниками не можна вважати думками всіх споживачів); суб'єктивна інтерпретація отриманих результатів.

Форми організації консалтингового формування: 1) служби, що створюються як структурні підрозділи галузевих органів управління – міністерства аграрної політики, регіональних і місцевих управлінь і департаментів; 2) служби,

організовані на базі великих регіональних багатопрофільних або галузевих університетів (так звана модель "land-grant" університетів), сільськогосподарських коледжів і профільних шкіл; 3) фермерські організації або об'єднання із надання консультаційних послуг; 4) консультаційні служби як підрозділи комерційних фірм; 5) приватні консультаційні служби.

Форми організації навчального процесу в системі дистанційного навчання: самостійне навчання з використанням інформаційних навчальних засобів без викладацької підтримки; самостійне навчання з консультуванням у викладача за допомогою засобів зв'язку без прямого контакту; самостійне навчання з викладацькою підтримкою шляхом проведення занять та консультацій у центрах дистанційного навчання.

Франчайзинг – система, при якій один економічний об'єкт (фірма, підприємство) надає іншому економічному об'єкту право діяти на ринку від його імені й часто під його ім'ям (напр., випуск фірмою, що вступає в ринок, своєї продукції під маркою старої й більш відомішої компанії).

Франшиза – 1) право на франчайзинг, тобто на створення комерційного підприємства, торгуючого продукцією свого старшого партнера; 2) підприємство, створене на основі франчайзингу.

Х

Хмара — це деякий центр обробки даних (дата-центр, сервер) або їх мережа, де зберігаються дані та програми, що з'єднуються з користувачами через Інтернет.

Хмарні технології – це парадигма, що передбачає віддалену обробку та зберігання даних. Ця технологія надає користувачам мережі Інтернет, доступ до комп'ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервіса. Тобто якщо є підключення до Інтернету то можна виконувати складні обчислення, опрацьовувати дані використовуючи потужності віддаленого сервера.

Хост – мережева робоча машина; головна ЕОМ. Мережевий комп'ютер, що крім мережевих функцій (обслуговування мережі, передача повідомлень) виконує користувальні завдання (програми, розрахунки, обчислення).

Хостинг (англ. *hosting*) – послуга з надання дискового простору для розміщення інформації.

Ц

Центри дистанційного навчання (ЦДН) – див. Центри дистанційної освіти.

Центри дистанційної освіти (ЦДО) згідно з Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні поділяються на: регіональні та базові, які створюються на базі вищих навчальних закладів і локальні, які створюються на базі вищих, професійно-технічних або середніх навчальних закладів, які мають доступ до телекомунікаційних мереж, сучасну комп'ютерну базу та підготовлений кадровий склад.

Ціна – єдиний елемент маркетингу, який приносить дохід. Простіше кажучи, ціна – це кількість грошей, що сплачуються за товар чи послугу. Або, ширше ціна – це сума цінностей, яку споживач обмінює (віддає) у вигляді винагороди за можливість володіти або користуватися продуктом або послугою.

Ціноутворення – процес формування цін на товари і послуги, на який діють як державні органи (через податкову, кредитну і інші види економічної політики), так і самі суб'єкти економічної діяльності. Див. Закон України "Про ціни і ціноутворення"

Ч

Член кооперативу – фізична або юридична особа, яка зробила вступний і пайовий внески в розмірах, визначених статусом кооперативу, визначає принципи і цілі кооперативу, дотримується вимог його статусу і користується правом ухвального голосу в кооперативі. Див. Закони України "Про кооперацію", "Про сільськогосподарську кооперацію", "Про споживчу кооперацію".

Ш

Шлюз – станція зв'язку з зовнішньою або іншою мережею. Може забезпечувати зв'язок несумісних мереж, а також взаємодія несумісних додатків у рамках однієї мережі.

Ю

Юридичне дорадництво – надання юридичних послуг суб'єктами сільськогосподарської дорадчої діяльності.

ТЕРМІНИ Е-ДОРАДНИЦТВА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

А

Action Group (AG) – Collaborative teams formed by professionals in specific disciplines who bring expertise and creativity to add value to eXtension and its Communities of Practice and the products and services developed and provided; e.g. news writers, evaluators, copy editors, staff development experts.

Agricultural extension (аграрний консалтинг) – Assistance to farmers to help them to identify and analyze their production problems and to become aware of the opportunities for improvement.

Agricultural programs (аграрні програми) – One of the areas of Extension work. The main objective of the agricultural program is to help producers retain their competitiveness in world markets. The major goal is to increase profitability, create new and alternative opportunities, and use sound management practices that will help to preserve renewable natural resources.

B

BBS – (Bulletin board system) – електронна дошка об'яв, асинхронний засіб навчання. Комплекс апаратних і програмних засобів, які забезпечують обмін інформацією з використанням комп'ютерних телекомунікацій. Користувачі мають можливість залишати на ній повідомлення і файли. На відміну від

C

Change agent (дорадник змін) – An individual who seeks to influence the behavior of his clients in a direction recommended by an employer.

Community development (розвиток громади) – A social process by which people, through group action, become empowered to control their living conditions.

Conference (конференція) – Meeting series designed around a theme or issue, usually having a keynote session and subsessions on related topics.

Consultation (консультація) – One-to-one direct contact for consideration of a problem on-site (e.g., home, farm or business visit).

Content Management System – a type of software that facilitates the collaborative development of a Web site. Their goal is to simplify the creation of content (articles) on a Web site by providing templates for authors to complete. They hide much of the complexity from the content contributors by creating various roles and displaying only those functions that a user in a role might need to complete. For example, a site designer would see a different view and have access to different functionality than an author or a site administrator.

Cooperative extension service (ces) (кооперативні послуги з дорадництва) – A public-funded, nonformal, educational system that links the education and research resources of the U.S. Department of Agriculture (USDA), land-grant universities, and county administrative units. The basic mission of this system is to help people improve their lives through an educational process that uses scientific knowledge focused on issues and needs.

D

Demonstration work (also see cooperative farm demonstration work) (демонстрація роботи) – A demonstration of a new production practice, the test of a research recommendation or the trial of a new crop variety on a local producer farm. These methods include educational activities such as short courses, special interest meetings, clubs and community forums.

Diffusion (поширення) – The process by which an innovation is communicated through various channels over time among the members of a social system. Diffusion is a special type of communication concerned with the spread of messages that are new ideas." Rogers, Everett M. 1995. *Diffusion of Innovations* 4th ed., p. 5. New York: The Free Press.

E

Educational activity (освітня діяльність) – Part of a program that has been planned and conducted to meet the stated objectives. Non-formal (non-credit) examples may include: meetings, workshops, discussion, field days, and medial presentations.

eXtension – an Internet-based educational partnership of the Land-Grant university system designed to help people improve their lives by providing access to objective research-based information and learning opportunities.

eXtension ID – a user ID, which along with its associated password, allows Cooperative Extension System personnel to access, and possibly edit content on, the various eXtension websites. eXtension IDs are acquired and managed at <http://people.extension.org>. Cooperative Extension partners are also welcome to obtain such IDs.

Extension educators (викладачі з дорадництва) – Professional employees of the state Extension service of the land-grant institutions and the Extension Service USDA. May include county staff (agents, program assistants, EFNEP educators), District Staff (agents, directors, program specialists) and State staff (administrators, program specialists).

Extension educational process (освітній процес з дорадництва) – The composite of actions where an Extension educator conducts a situational analysis of individual and community needs, establishes specific learner objectives, implements a plan of work and evaluates the outcomes of the instruction to determine of behavioral changes have occurred.

Extension management information system (emis) (інформаційна система менеджменту дорадництва) – A reporting and accountability system that provides data on clientele contacts, clientele characteristics, time devoted to major programs or initiatives.

Extension partnership (партнерська організація в дорадництві) – The tripartite organizational structure of the Cooperative Extension System. Includes the federal partner (CSREES- Cooperative States Research, Education, and Extension Service - USDA, former ES-USDA), state partners (Extension services of the state land-grant universities), and local partners (county or parish legislative units).

Extension program council (рада з дорадчих програм) – The organization established to bring needed Extension educational programs to bear on county problems; composed of community leaders who are broadly representative of various county concerns and serve as channels for bringing issues and problems to the attention of relevant groups and agencies and for taking needed information to people.

Extension teaching methods (методи викладання з дорадництва) – A collective phrase for all the known methods by which extension educators teach youth and adults. These methods are classified by the three functions of teaching: information delivery, program delivery and problem-solving tasks or by the method of contact: individual, group, and mass media methods.

Extension work (дорадницька праця) – A collective phrase for describing the various methods by which extension educators accomplish the educational mission of the organization and the program areas that are central to its instruction.

Extension worker (спеціаліст з дорадництва) – Men and women employed by an extension agency. In this book the term includes technical and professional staff employed at all levels.

F

Farmers' institutes (фермерські інститути) – A community meeting covering a period of two to three days devoted to a discussion of agricultural problems and subjects related to the home. Many of these institutes were organized by state boards of agriculture as early as 1850 as a primary means of disseminating research findings of the Experiment Stations to those who could not or would not attend college.

Farmer training centre (фермерський навчальний центр) – A residential training centre for farmers.

Field day (день поля) – Group meeting conducted on a single site (farm, ranch, business, and experiment station) to observe and discuss improved practices, equipment or facilities.

Focus groups (фокусні групи) – An evaluation technique that utilizes small groups of individuals with a common interest who discuss a topic in a systematic manner.

Formal education (формальна освіта) – The chronologically graded and structured system of teaching at institutions from primary schools to universities.

G

Group teaching methods (групові методи навчання) – A broad category of teaching for a number of persons assembled together in one location. These methods include such educational activities as short courses, special interest meetings, clubs, and community forums.

H

Home economics programs (програми домашньої економіки) – A program area of Extension work with emphasis on teaching family members how to improve the social,

economic, and physical well-being of their families. Its goals are to assist families to manage resources better, make sound decisions, improve the level of nutrition, diet and health, and build human capital.

Home economics (домашня економіка) – A collective term to describe those subjects associated with domestic work: child care, nutrition, hygiene, preparing and cooking food, dressmaking as well as poultry keeping, dairying and gardening.

4-H program (програма для дітей) – One of the program areas of American Extension work with the objective of helping youth acquire the life skills and knowledge necessary to grow and succeed in a rapidly changing and complex society. The mission of the 4-H and Youth Development program is to create supportive environments in which culturally diverse youth and adults can reach their fullest potential.

4-H projects (проекти для дітей) – A structured learning experiences for 4-H youth that enables them to learn, make, or do something. Project work can include both individual and group efforts that emphasize the "learn-by-doing" approach and incorporate real-life experiences. Project topics are available in a wide variety of interests to attract youth from all backgrounds, age, and levels of ability.

I

Individual contact teaching methods (методи індивідуального навчання) – One-on-one instructional methods used by Extension educators for imparting knowledge to clientele. Some individual methods include farm, home, or office visits.

Innovation (інновації) – An idea, method, practice or technique perceived as new by an individual.

K

L

Leadership (лідерство) – Influence, or the art or process of influencing people, so that they strive willingly and enthusiastically toward the accomplishment of group goals.

M

Management (менеджмент) – Effective utilization of available resources (human and material) to achieve common goals or objectives and has been described as an art, a science, a body of knowledge, a process, and a set of functions.

Marketing (маркетинг) – This includes the processing, packing, storage, transport, and sale of farm output.

Mass-Media teaching methods (навчальні методи мас-медіа) – A broad category of teaching methods that utilizes print or broadcast media. These media can include newspaper articles, television programs, or satellite broadcasts.

Memorandum of understanding (меморандум порозуміння) – This memorandum outlines the responsibilities and clarifies the working relationship of the partners involved in implementing a partnership agreement.

N

Needs assessment (оцінка потреб) – The systematic process of analyzing gaps between what learners know and can do, and what they should know and be able to do.

Non-formal education (неформальна освіта) -

Any organized educational activity outside the established formal system that is intended to serve a particular learning group and objective.

Non-formal education (неформальна освіта) – "Out-of-school, noncredit education formats; the essential form of Extension education." Sanderson, David R. 1988. *Working with Our Publics: Module 1*. p. 59. Raleigh, NC: North Carolina Agricultural Extension Service, North Carolina State University.

O

Objectives (цілі) – Precise statements defining what program participants should be able to do upon completion of the program. Objectives state the intended changes in individuals, groups, or communities as a result of the educational program.

P

Package program (пакет програм) – Farm inputs, credit and technical advice to farmers, organized by the extension agency.

Program (extension education program) (програма дорадчої освіти) – A planned sequence of educational experiences guided by specific objectives. Includes activities and events that are planned, conducted, and evaluated for their impact on identified needs of the participants. Usually occurs over a period of time.

R

Result-demonstration (демонстрація результатів) – A practical demonstration to show the effects of a recommended practice.

Rural (or integrated regional) development (розвиток села / регіону) – A broadly-based approach to development, usually focused on a region, involving the coordination of productive services (input supply, credit, extension, etc.) as well as social services (education, health, water supplies, etc.). Not a subject in itself but a statement about coordination and an inspiration to do better.

S

Situational analysis (ситуативний аналіз) – a description of the community and circumstances surrounding a proposed program that enables the educator to understand

the environment for programming more completely. May include social, historical, educational, emotional, economic, political, and personal factors.

Smith-lever act of 1914 (акт сміта лівера 1914) – an act that provided for mutual cooperation of USDA and land-grant colleges in conducting agricultural Extension work.

Standing rules (стандартні правила) – Principles by which the Extension Program Council abides and which are adopted by the membership for its own guidance in organizational behavior. Contents usually include: name, purpose, membership, officers, terms of office, meetings, finances, organizational components, voting body, quorum and amendment procedures.

Support staff (допоміжний персонал) – Staff may include receptionists, secretaries, bookkeepers, and office managers. They have a vital function in any organization and are often the ones who have the initial contact with clients.

T

Training and visit system (система постійного відвідування та тренінгів для фермерів) – A management procedure involving regular, intensive training

U

United States department of agriculture (usda) (департамент сільського господарства Сполучених Штатів) – A department of the federal government established by President Lincoln in 1862 under the Organic Act for the purpose of acquiring and diffusing useful information on subjects related to agriculture and to distribute among the people new and valuable seeds and plants. The first Secretary of Agriculture (a cabinet position) was named in 1889.

V

Village-level worker (працівник сільського рівня) – The multi-purpose extension agent of India's community development program.

Volunteers (волонтери – добровільні працівники, без оплати) – Unpaid individuals who offer their time, talents, and services to the organization.

W

Web Service – a standard method or protocol for the interchange of data and other forms of information between computer applications connected by networks. Most typically they are used to share resources between Web servers.

Widget – a widget in the context of a website is something that can be included or embedded into a webpage that can carry dynamic content and be an interactive set of separate functionality from the page in which it was embedded. This functionality can

come from the website in which the page exists or it can come from a remote third-party site (the latter is the most commonly used form).

Wiki – Веб-середовище на основі спільного написання, яка дозволяє будь-кому редагувати або вносити свій контент на веб-сайт. Це одна з форм системи управління контентом. A Web-based collaborative writing environment that allows anyone to edit or contribute content to a Web site. It is one form of a Content Management System.

Workshop (семінар) – One or more training sessions in which participants plan and carry out specific study or work assignments based on subject being taught. A workshop is usually concluded with a summary- evaluation session.